

Handwritten signature
Handwritten mark

Αριθμός απόφασης 2611 /2026

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Γεν./ειδ. αριθμός καταθ. κλήσης: 9910/210/2022

Γεν./ειδ. αριθμός καταθ. αγωγής: 70162/2181/2019

.....

Αποτελούμενο από τη Δικαστή Μαρία Ευθυμίου, Πρωτοδίκη, η οποία ορίσθηκε νομίμως και από τη γραμματέα Βασιλική Αργυροπούλου.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 25^η Σεπτεμβρίου 2025, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

ΤΟΥ ΕΝΑΓΟΝΤΟΣ: Αντωνίου – Αρίσταρχου Περιστέρη του Γεωργίου, κατοίκου Ιεροσολύμων Ισραήλ, ο οποίος προκατέθεσε εμπρόθεσμα έγγραφες προτάσεις με φάκελο σχετικών εγγράφων, διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Αριστείδη Ασκητή (ΑΜΔΣΑ 11294), δυνάμει της από 18.11.2019 εξουσιοδότησης, ενώ ο ίδιος πληρεξούσιος δικηγόρος δεν παραστάθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά τη δημόσια τυπική συζήτηση της αγωγής.

ΤΩΝ ΕΝΑΓΟΜΕΝΩΝ: 1) Δημητρίου Αλικάκου του Γεωργίου, κατοίκου [REDACTED] και 2) Ορέστη – Ερρίκου Κολέτσου του Γεωργίου, κατοίκου [REDACTED] οι οποίοι αμφότεροι προκατέθεσαν εμπρόθεσμα έγγραφες προτάσεις με φάκελο σχετικών εγγράφων, ο πρώτος διά των πληρεξουσίων δικηγόρων του Αθανασίου Αναγνωστόπουλου (ΑΜΔΣΑ 24275) και Αντωνίου Καραμπατζού (ΑΜΔΣΑ 24846), δυνάμει της από 05.04.2022 εξουσιοδότησης, ο δε δεύτερος διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Ευαγγέλου Γκούμα (ΑΜΔΣΑ 37624) δυνάμει της από 30.04.2022 εξουσιοδότησης, ενώ οι ίδιοι ως άνω πληρεξούσιοι δικηγόροι δεν παραστάθηκαν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά τη δημόσια τυπική συζήτηση της αγωγής.

Ο καλών με την με γενικό και ειδικό αριθμό κατάθεσης 9910/210/2022 Κλήση του στη γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου, επαναφέρει προς

συζήτηση μέρος των αγωγικών αιτημάτων της κατατεθείσας στη γραμματεία του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών από 18.07.2019 και με γενικό και ειδικό αριθμό κατάθεσης 70162/2181/2019 αγωγής του, και ζητεί να γίνει δεκτή αυτή, κατόπιν δημοσίευσης της με αριθμό 2762/2021 οριστικής αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Η υπόθεση προσδιορίστηκε για την παρούσα δικάσιμο κι ενεγράφη στο οικείο πινάκιο με αρίθμηση ΧΑ1/1.

ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Νομίμως, με την με γενικό και ειδικό αριθμό κατάθεσης 9910/210/2022 Κλήση του στη γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου, ο καλών επαναφέρει προς συζήτηση μέρος των αγωγικών αιτημάτων της κατατεθείσας στη γραμματεία του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών από 18.07.2019 και με γενικό και ειδικό αριθμό κατάθεσης 70162/2181/2019 αγωγής του. Λεπτομερέστερα και συζητηθείσας της κατατεθείσας αρχικά ως άνω αγωγής του ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, εξεδόθη η με αριθμό 2762/2021 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία, με εκτενές σκεπτικό, αφού χώρισε τα σωρευόμενα στην ένδικη αγωγή αιτήματα, κήρυξε εαυτόν αναρμόδιο και παρέπεμψε για μέρος των αγωγικών αιτημάτων στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, προκειμένου το εν λόγω δικαστήριο να δικάσει τα αιτήματα αυτά κατά την αρμόζουσα στη φύση τους τακτική διαδικασία, ενώ τα λοιπά αιτήματα παρέπεμψε να συζητηθούν κατά την οριζόμενη στην εν λόγω απόφαση ειδική διαδικασία από το αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο, κατά τις αναφερόμενες περαιτέρω στο διατακτικό της ως άνω απόφασης διακρίσεις. Συγκεκριμένα, η ως άνω εκδοθείσα οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, κατά το μέρος που αφορά την επίδικη υπόθεση, παρέπεμψε στο Δικαστήριο τούτο, να συζητηθούν και να δικαστούν δύο (2) από τα αιτήματα της αγωγής και ειδικότερα τα αιτήματα 1^ο και 3^ο που αφορούν σε χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του ενάγοντος από την έκδοση του βιβλίου «*Λύτρωση, Περί του Φωτός*», το οποίο συνέγραψε ο πρώτος εναγόμενος και εκδόθηκε από τον εκδοτικό οίκο του

οποίου ιδιοκτήτης είναι ο δεύτερος εναγόμενος, καθώς και σε χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από την παράνομη παραβίαση των συνομιλιών του με τον πρώτο εναγόμενο, οι οποίες, κατά τους αγωγικούς ισχυρισμούς, δημοσιεύθηκαν με αλλοιωμένο περιεχόμενο στο επίμαχο ως άνω βιβλίο.

Ι. Με τις διατάξεις των άρθρων 57 και 59 ΑΚ προστατεύεται η προσωπικότητα και κατ' επέκταση η αξία του ανθρώπου, ως ατομικό δικαίωμα κατοχυρωμένο από το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, αποτελεί δε η προσωπικότητα πλέγμα αγαθών που συνθέτουν την υπόσταση του προσώπου και είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα μαζί του. Τα αγαθά αυτά δεν αποτελούν μεν αυτοτελή δικαιώματα, αλλά επί μέρους εκδηλώσεις – εκφάνσεις (πλευρές) του ενιαίου δικαιώματος επί της προσωπικότητας, όμως, η προσβολή της προσωπικότητας, σε σχέση με οποιαδήποτε από τις εκδηλώσεις αυτές συνιστά προσβολή της συνολικής έννοιας της προσωπικότητας. Τέτοια προστατευόμενα αγαθά είναι, μεταξύ άλλων, η τιμή και η υπόληψη κάθε ανθρώπου, είναι δε τιμή η εκτίμηση που απολαμβάνει το άτομο στην κοινωνία με βάση την ηθική αξία που έχει λόγω της συμμόρφωσής του με τις νομικές και ηθικές του υποχρεώσεις, ενώ υπόληψη είναι η εκτίμηση που απολαμβάνει το άτομο στην κοινωνία, με βάση την κοινωνική του αξία, συνεπεία των ιδιοτήτων και ικανοτήτων του για την εκπλήρωση των ιδιαίτερων κοινωνικών του έργων ή του επαγγέλματός του. Προϋποθέσεις για την προστασία της προσωπικότητας, της οποίας η παράνομη και συγχρόνως υπαίτια προσβολή συνιστά ειδικότερη μορφή αδικοπραξίας, οπότε συνδυαστικά εφαρμόζονται και οι διατάξεις των άρθρων 914, 919, 920, 932 ΑΚ, είναι, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραπάνω άρθρων α) η ύπαρξη προσβολής της προσωπικότητας με πράξη ή παράλειψη άλλου, που διαταράσσει μια ή περισσότερες εκδηλώσεις της σωματικής, ψυχικής, πνευματικής και κοινωνικής ατομικότητας του βλαπτόμενου κατά τη στιγμή της προσβολής, β) η προσβολή να είναι παράνομη, που συμβαίνει όταν γίνεται χωρίς δικαίωμα ή με βάση δικαίωμα, το οποίο, όμως, είτε είναι μικρότερης σπουδαιότητας στο πλαίσιο της έννομης τάξης, είτε ασκείται υπό περιστάσεις που καθιστούν την άσκησή

του καταχρηστική, κατά την έννοια των άρθρων 281 ΑΚ και 25 παρ. 3 του Συντάγματος, γ) υπαιτιότητα (πταίσμα) του προσβολέα, όταν πρόκειται ειδικότερα για επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης, εξαιτίας της παράνομης προσβολής της προσωπικότητας (ΟΛΑΠ 2/2008, ΑΠ 292/2020, ΑΠ 271/2012), εκδηλούμενη, είτε με τη μορφή του δόλου, είτε με τη μορφή της αμέλειας, η οποία υπάρχει, όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια, που απαιτείται στις συναλλαγές (άρθρο 330 παρ. 2 του ΑΚ) και δ) επέλευση ηθικής βλάβης στον προσβληθέντα, τελούσα σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράνομη και υπαίτια προσβολή. Η προσωπικότητα του ανθρώπου μπορεί να προσβληθεί σε οποιαδήποτε έκφανση ή εκδήλωσή της (σωματική, πνευματική, ηθική, τιμή, κλπ). Έτσι, η απόδοση σε κάποιον πράξεων που η κοινωνία αποδοκιμάζει, διότι ενέχουν απαξία, εμπίπτει στα όρια της προσβολής της προσωπικότητας. Τέτοιες δε πράξεις, διαταρακτικές της κοινωνικής προσωπικότητας του ανθρώπου, είναι και εκείνες που εμπεριέχουν ονειδισμό ή αμφισβήτηση της προσωπικής ή επαγγελματικής εντιμότητας του προσώπου, ενώ αδιάφορη για το χαρακτήρα της προσβολής ως παράνομης είναι η φύση της διάταξης, που ενδέχεται, με την προσβολή, να παραβιάζεται και η οποία έτσι μπορεί να ανήκει σε οποιοδήποτε κλάδο ή τμήμα του δικαίου. Συνεπώς, παράνομη προσβολή της προσωπικότητας δημιουργείται και από ποινικά κολάσιμη πράξη, όπως συμβαίνει, όταν το άτομο προσβάλλεται στην τιμή και στην υπόληψή του με εξυβριστικές εκδηλώσεις ή με ισχυρισμούς δυσφημιστικούς ή πολύ περισσότερο συκοφαντικούς, κατά την έννοια των άρθρων 361-363 ΠΚ.

II. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 361 ΠΚ, εξύβριση διαπράττει όποιος προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, ενώ όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ισχυρίζεται ενώπιον τρίτου ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του, διαπράττει το έγκλημα της δυσφήμισης και, αν το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε το ψεύδος, τότε διαπράττει το έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμισης. Ως γεγονός, κατά τις παραπάνω διατάξεις, νοείται κάθε περιστατικό του εξωτερικού κόσμου ή αντίθετη προς την ηθική ή την ευπρέπεια σχέση ή συμπεριφορά, εφόσον ανάγονται στο παρελθόν ή στο

παρόν και υποπίπτουν στις αισθήσεις, ώστε να είναι δεκτικά απόδειξης. Αντιθέτως, δεν συνιστά γεγονός η έκφραση γνώμης ή συγκεκριμένης αξιολογικής κρίσης ή άλλοι χαρακτηρισμοί, εκτός αν τα παραπάνω σχετίζονται και συνδέονται άμεσα με γεγονός που συνιστά το κρίσιμο του αδικήματος στοιχείο, έτσι ώστε ουσιαστικά να προσδιορίζουν την ποσοτική και ποιοτική βαρύτητά του, πράγμα που δεν συμβαίνει, όταν εκφράζονται ή εκδηλώνονται ανεξάρτητα και άσχετα με τον τρόπο αυτό. Απλές, όμως, κρίσεις, γνώμες και χαρακτηρισμοί, που ενέχουν αμφισβήτηση, κατά την κοινή αντίληψη της κοινωνικής ή ηθικής αξίας του παθόντος ή εκδήλωση καταφρόνησης ή ονειδισμού αυτού (χωρίς να συνδέονται με συγκεκριμένο γεγονός), είναι δυνατό να θεμελιώσουν το έγκλημα της εξύβρισης και όχι το έγκλημα της δυσφήμισης (ΑΠ 1069/2019 ΤΝΠ Νόμος). Για τη στοιχειοθέτηση της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της δυσφήμισης απαιτείται γνώση του δράστη ότι το ισχυριζόμενο ή διαδιδόμενο από αυτόν ενώπιον τρίτου γεγονός, είναι πρόσφορο και κατάλληλο να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη άλλου και θέληση ή αποδοχή του ίδιου να ισχυρισθεί ή να διαδώσει ενώπιον τρίτου το βλαπτικό για άλλον γεγονός, ενώ για τη στοιχειοθέτηση της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης απαιτείται, επιπλέον, και γνώση του δράστη ότι το γεγονός είναι ψευδές. Έτσι, σε περίπτωση που ο δράστης δεν γνώριζε το ψεύδος του γεγονότος που ισχυρίσθηκε ή διέδωσε ή είχε αμφιβολίες γι' αυτό, δεν στοιχειοθετείται μεν το έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμισης σε βάρος άλλου, παραμένει, όμως, ως έγκλημα η απλή δυσφήμιση κατ' άρθρο 362 του ΠΚ, που προσβάλλει επίσης, την προσωπικότητα του άλλου σε βαθμό μη ανεκτό από την έννομη τάξη. Ωστόσο ως αστικό αδίκημα, η δυσφήμιση θεμελιώνεται υποκειμενικά και σε απλή αμέλεια του δράστη και συνεπώς όποιος από πρόθεση ή από αμέλεια ισχυρίζεται ή διαδίδει προς τρίτους, με οποιονδήποτε τρόπο γεγονότα που θίγουν την τιμή και την υπόληψη άλλου, υπό την προαναφερόμενη έννοια, προσβάλλοντας παράνομα την προσωπικότητά του, έχει υποχρέωση, να τον αποζημιώσει και να ικανοποιήσει και την ηθική βλάβη του, εκτός αν συντρέχει κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 367 παρ. 1 ΠΚ περιπτώσεις, που

αίρουν τον άδικο χαρακτήρα της πράξης του, τόσο ως ποινικό όσο και ως αστικό αδίκημα, αφού οι διατάξεις των άρθρων 361 – 367 του ΠΚ εφαρμόζονται αναλογικά για την ενότητα της έννομης τάξης και στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, όπως αυτός οριοθετείται από τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 57-59 και 914 επ. ΑΚ (ΑΠ 272/2020, ΑΠ 611/2019, ΑΠ 1394/2017, ΑΠ 343/2016). Ειδικότερα, το άρθρο 367 ΠΚ ορίζει στην παρ. 1, ότι «δεν αποτελούν άδικη πράξη, α) οι δυσμενείς κρίσεις ... καθώς και, γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νομίμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον ...» και στην παρ. 2 ότι η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται, α) όταν οι παραπάνω κρίσεις και εκδηλώσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία της πράξης του άρθρου 363 (δηλαδή της συκοφαντικής δυσφήμισης) καθώς και β) όταν από τον τρόπο εκδήλωσης ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέσθηκε η πράξη, προκύπτει σκοπός εξύβρισης. Επομένως, αιρομένου του άδικου χαρακτήρα των προαναφερθεισών αξιόποινων πράξεων, αποκλείεται και το στοιχείο του παράνομου της επιζήμιας συμπεριφοράς, ως όρος της αντίστοιχης αδικοπραξίας του αστικού δικαίου. Όμως, ο άδικος χαρακτήρας της πράξης, ως προς τις εξυβριστικές ή δυσφημιστικές εκφράσεις που περιέχει, δεν αίρεται στις προαναφερθείσες περιπτώσεις (λόγω δικαιολογημένου ενδιαφέροντος κλπ), και συνεπώς, παραμένει η ποινική ευθύνη του δράστη, άρα και η υποχρέωσή του προς αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση κατά το αστικό δίκαιο, όταν συντρέχει μια από τις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 367 ΠΚ, δηλαδή, όταν οι επίμαχες κρίσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης του άρθρου 363 ΠΚ, ή όταν από τον τρόπο εκδήλωσης, ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέσθηκε η πράξη, προκύπτει σκοπός εξύβρισης, δηλαδή πρόθεση που κατευθύνεται ειδικά στην προσβολή της τιμής του άλλου (ΑΠ 972/2020, ΑΠ 1431/2017, ΑΠ 343/2016). Ο ισχυρισμός του εναγομένου, ότι συντρέχει περίπτωση δικαιολογημένου ενδιαφέροντος που αίρει κατά το άρθρο 367 παρ. 1 γ' ΠΚ τον άδικο χαρακτήρα δυσφημιστικού για τον ενάγοντα ισχυρισμού του, συνιστά ένσταση

καταλυτική της εναντίον του αγωγής με αντικείμενο την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης του αντιδίκου από την επικαλούμενη προσβολή της προσωπικότητάς του με τον δυσφημιστικό σε βάρος του ισχυρισμό, ενώ αντένσταση συνιστά ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι δεν αίρεται ο άδικος χαρακτήρας της δυσφήμισής του από τον εναγόμενο, επειδή οι επίμαχες εκδηλώσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος της συκοφαντικής δυσφήμισης ή επειδή αυτός ενήργησε με ειδικό σκοπό εξύβρισής του. Ειδικός σκοπός εξύβρισης υπάρχει στον τρόπο εκδήλωσης της προσβλητικής της τιμής του άλλου συμπεριφοράς, όταν αυτός δεν ήταν αντικειμενικά αναγκαίος για τη δέουσα απόδοση του περιεχομένου της σκέψης εκείνου που φέρεται ότι ενεργεί από δικαιολογημένο ενδιαφέρον και ο οποίος καίτοι γνώριζε τούτο, χρησιμοποίησε τον τρόπο αυτό για να προσβάλει την τιμή του άλλου. Έτσι, ο ειδικός σκοπός εξύβρισης έγκειται στην ενσυνείδητη υπέρβαση των ορίων του δικαιώματος, η οποία κατατείνει στην προσβολή της τιμής και αποτελεί πρόσθετο στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του αδικήματος (βλ. ενδεικτικά ΑΠ 972/2020 ΤΝΠ Νόμος). Θα πρέπει να υπομνησθεί, ότι σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες τροποποιήσεις του ΠΚ (νόμος 5090/2024), ο οποίος ισχύει από 01.05.2024, το αδίκημα της απλής δυσφημίας κατ' άρθρο 362 ΠΚ καθώς και οι περιεχόμενοι στο άρθρο 367 ΠΚ λόγοι άρσεως του αδίκου αυτής καταργήθηκαν, διότι σύμφωνα την αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου, η εν λόγω τροποποίηση αφορά νομοτεχνική βελτίωση της διάταξης λόγω της κατάργησης του αξιόποινου χαρακτήρα του άρθρου 362 και παράλληλα μεταβολή του αδικήματος της εξύβρισης σε υπερχειλούς υποκειμενικής υπόστασης, καθώς απαιτείται ο δράστης να προσβάλλει την τιμή του παθόντος με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, με σκοπό να προσβάλλει την τιμή του. Σε κάθε περίπτωση, προβλέπεται ότι αν η αναφορά περιλαμβάνει αληθή γεγονότα που όμως θίγουν αποκλειστικά σχέσεις του οικογενειακού και ιδιωτικού βίου, δεν θίγονται αξιώσεις λόγω προσβολής προσωπικότητας, ενώπιον των αρμοδίων πολιτικών δικαστηρίων ούτε και αποκλείεται το δικαίωμα έγκλησης για την αξιόποινη πράξη της εξύβρισης (άρθρο 361), αν οι περιστάσεις και ο τρόπος

τέλεσης καταδεικνύουν σκοπό εξύβρισης. Ωστόσο, κατά γενική αρχή του διαχρονικού δικαίου, που καθιερώνεται με τις διατάξεις των άρθρων 2 του ΑΚ και 24 του ΕισΝΑΚ, οι ενοχές από οποιοδήποτε λόγο, των οποίων τα παραγωγικά γεγονότα συντελέστηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος κάποιου νόμου, ήταν δηλαδή κεκτημένο δικαίωμα, διέπονται από το νόμο αυτό, έστω και αν αυτός αργότερα καταργήθηκε ή τροποποιήθηκε, (ΑΠ 308/2019, ΑΠ 223/2000 σε ΤΝΠ Νόμος, ΑΠ 1/2001 ΕλλΔ/νη.2001.680, ΕφΑΘ 7549/2013, ΕφΑΘ 335/2012 ΤΝΠ Νόμος, ΕφΑΘ 1060/2008 ΔΕΕ 2000.1284). Και είναι μεν αλήθεια ότι η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 533 ΚΠολΔ, ορίζει ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε όταν δημοσιεύθηκε η πρωτόδικη απόφαση, πλην όμως η ρύθμιση αυτή έχει την έννοια ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που διήπε την έννομη σχέση ή το δικαίωμα που αποτελούσε αντικείμενο της δίκης και συνεπώς με βάση το άρθρο 2 ΑΚ και 24 ΕισΝ ΑΚ ήταν εφαρμοστέος όταν δημοσιεύθηκε η πρωτόδικη απόφαση και όχι του τυχόν ισχύοντα νεότερο νόμο με αντίθετο ή άλλο περιεχόμενο που όμως δεν έχει αναδρομική δύναμη (ΑΠ 181/2000, ΕφΑΘ 152/2022 ΤΝΠ Νόμος).

III. Με το άρθρο 94 του Γενικού Κανονισμού 2016/679 της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, από την 25η.05.2018 καταργήθηκε η Οδηγία 95/46/ΕΚ, οπότε και τέθηκε σε εφαρμογή ο ΓΚΠΔ (άρθρο 99 §2) και ισχύει αμέσως ως νομοθεσία σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να χρειάζεται να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο, δημιουργώντας δικαιώματα και υποχρεώσεις για ιδιώτες, οι οποίοι μπορούν ως εκ τούτου να τον επικαλεστούν άμεσα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και μπορεί να χρησιμοποιείται ως αναφορά από άτομα στις σχέσεις τους με άλλους ιδιώτες, κράτη-μέλη της Ε.Ε. ή αρχές της Ε.Ε. Επομένως, ένα εθνικό δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ στο σύνολό του, ακόμη και αν δεν υφίσταται ειδική διάταξη του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου που να επιτρέπει να ληφθούν υπ' όψιν τα συμφέροντα του προσώπου του οποίου τα

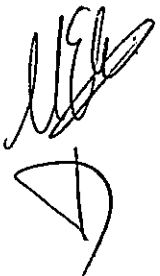
δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διακυβεύονται. Συνεπώς, σε πραγματικά περιστατικά που λαμβάνουν χώρα από την 25η.05.2018 και εφεξής έχει εφαρμογή ο ΓΚΠΔ, ενώ το ίδιο συμβαίνει στην περίπτωση κατά την οποία στο υπό κρίση ένδικο βοήθημα συμπεριλαμβάνεται αίτημα για την παράλειψη της προσβολής στο μέλλον. Με το άρθρο 5 §1 ΓΚΠΔ τίθενται οι αρχές που πρέπει να διέπουν μια επεξεργασία. Σύμφωνα με το άρθρο 5 §1 περ. α', β', δ' και στ' ΓΚΠΔ: «1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα: α) υποβάλλονται σε σύννομη και θεμιτή επεξεργασία με διαφανή τρόπο σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων (“νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια”), β) συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς, η περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασύμβατη με τους αρχικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 (“περιορισμός του σκοπού”), ..., δ) είναι ακριβή στ) υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που εγγυάται την ενδεδειγμένη ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων την προστασία τους από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά, με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων (“ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα”)). Προκειμένου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις εφαρμογής και τήρησης των αρχών του άρθρου 5 §1 ΓΚΠΔ. Η ύπαρξη ενός νόμιμου θεμελίου (άρθρο 6 ΓΚΠΔ) δεν απαλλάσσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας από την υποχρέωση τήρησης των αρχών (άρθρο 5 §1 ΓΚΠΔ) αναφορικά με τον θεμιτό χαρακτήρα, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα, και την αρχή της ελαχιστοποίησης. Σε περίπτωση κατά την οποία παραβιάζεται κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 5 §1 ΓΚΠΔ αρχές, η επεξεργασία παρίσταται μη νόμιμη και παρέλκει η εξέταση των προϋποθέσεων εφαρμογής των νομικών βάσεων του άρθρου 6 ΓΚΠΔ. Έτσι, η κατά παράβαση των αρχών του άρθρου 5 ΓΚΠΔ μη νόμιμη συλλογή και

επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δε θεραπεύεται από την ύπαρξη νόμιμου σκοπού και νομικής βάσης. Περαιτέρω και σύμφωνα με το άρθρο 15 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων, το οποίο τιτλοφορείται: «Δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων»: « 1. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υφίστανται επεξεργασία και, εάν συμβαίνει τούτο, το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και στις ακόλουθες πληροφορίες: α) τους σκοπούς της επεξεργασίας, β) τις σχετικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, γ) τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως τους αποδέκτες σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, δ) εάν είναι δυνατόν, το χρονικό διάστημα για το οποίο θα αποθηκευτούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, τα κριτήρια που καθορίζουν το εν λόγω διάστημα, ε) την ύπαρξη δικαιώματος υποβολής αιτήματος στον υπεύθυνο επεξεργασίας για διόρθωση ή διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορά το υποκείμενο των δεδομένων ή δικαιώματος αντίταξης στην εν λόγω επεξεργασία, στ) το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή, ζ) όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν συλλέγονται από το υποκείμενο των δεδομένων, κάθε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με την προέλευσή τους...». Σύμφωνα δε με το άρθρο 21 §6 του Κανονισμού, στο οποίο προβλέπεται το δικαίωμα εναντίωσης του υποκειμένου των δικαιωμάτων στην περαιτέρω επεξεργασία τους: «§ 6. Όταν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υφίστανται επεξεργασία για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς κατά το άρθρο 89 παράγραφος 1, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιταχθεί, για λόγους που σχετίζονται με την ιδιαίτερη κατάστασή του, στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, εκτός εάν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση καθήκοντος που

ασκείται για λόγους δημόσιου συμφέροντος», ενώ τέλος και σύμφωνα, περαιτέρω, με το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ με τίτλο «Δικαίωμα αποζημίωσης και ευθύνη»: «1. Κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα παραβίασης του παρόντος κανονισμού δικαιούται αποζημίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη ζημία που υπέστη».

IV. Περαιτέρω, επειδή ο ΓΚΠΔ προβλέπει την ειδική περίπτωση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης (άρθρο 85 ΓΚΠΔ, σκέψη 153 του προοιμίου του με παραπομπή στο άρθρο 11 του Χάρτη), και με «ρήτρα ανοίγματος» δίνει την ευχέρεια στα κράτη-μέλη να εισάγουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις, ώστε να συμβιβάζονται το δικαίωμα στην προστασία προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς και προς εφαρμογή της ως άνω διάταξης ο εθνικός νομοθέτης εισήγαγε σχετική ρύθμιση με το άρθρο 28 του ν. 4624/2019. Επίσης, από τα άρθρα 5 παρ. 1, 9 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος απορρέει, ως ιδιαίτερη εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας, το δικαίωμα πληροφοριακής αυτοδιάθεσης, δικαίωμα που είναι ρητά πλέον συνταγματικά κατοχυρωμένο στο άρθρο 9Α. Από το Σύνταγμα απορρέει επίσης το δικαίωμα του τύπου να ενημερώνει το κοινό και η αντίστοιχη αξίωση των πολιτών στην πληροφόρηση, κατά το άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος (ελευθερία της έκφρασης, δικαίωμα του πληροφορείν) και κατά το, συνταγματικά πλέον στο άρθρο 5Α κατοχυρωμένο, δικαίωμα της πληροφόρησης (δικαίωμα του πληροφορείσθαι), αναγκαίο για την ενεργοποίηση του δικαιώματος συμμετοχής καθενός στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος. Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει in abstracto επικράτηση του ενός δικαιώματος πάνω στο άλλο και θα πρέπει να γίνεται μία in concreto οριοθέτηση των πεδίων εφαρμογής των συγκρουόμενων δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις αρχές της ad hoc στάθμισης των αντιτιθέμενων συμφερόντων

και της πρακτικής αρμονίας και αναλογικής εξισορρόπησης, με εφαρμογή και της αρχής της αναλογικότητας που κατοχυρώνεται πλέον και συνταγματικά στο άρθρ. 25 παρ. 1, με τέτοιο τρόπο ώστε τα προστατευόμενα αγαθά (ελευθερία της πληροφόρησης και δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση - άρθρα 14 παρ. 1 και 5Α Σ. - και δικαίωμα στην προσωπικότητα και στην προστασία του ιδιωτικού βίου και το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού) να διατηρήσουν την κανονιστική τους εμβέλεια. Η κρίση αν συγκεκριμένη επεξεργασία διενεργήθηκε νόμιμα ή, αντίθετα, αν παραβιάστηκε κατ' αυτή το δικαίωμα της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης των θιγόμενων προσώπων και της ιδιωτικής ζωής, πρέπει να βασίζεται σε εκτίμηση του ζητήματος, αφενός κατά πόσο η επεξεργασία αυτή εξυπηρέτησε το συμφέρον της πληροφόρησης της κοινής γνώμης και αν το συμφέρον αυτό υπερτερεί στη συγκεκριμένη περίπτωση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, και αφετέρου κατά πόσο η εξεταζόμενη προσβολή ήταν στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος πληροφόρησης. Σύμφωνα με την αρχή της στάθμισης, που γίνεται δεκτή από την πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), τα ΜΜΕ έχουν κατά το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974, καθήκον να ενημερώνουν το κοινό για υποθέσεις και θέματα που έχουν δημόσιο ενδιαφέρον και αντίστοιχα το κοινό έχει δικαίωμα να ενημερώνεται για ζητήματα και υποθέσεις γενικού ενδιαφέροντος. Ειδικά εφόσον πρόκειται για πρόσωπα της δημόσιας ζωής ή θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, η ανάγκη ενημέρωσης του κοινού είναι εντονότερη. Για τον λόγο αυτό το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει το ρόλο των δημοσιογράφων ως δημόσιων φρουρών ("public watchdogs"), ήτοι την ελεγκτική λειτουργία του Τύπου, η οποία καλύπτει τη δυνατότητά του να στηλιτεύει τα κακώς κείμενα με τη δημοσιοποίηση και δημόσια κριτική τους. Οι ασκούντες δημόσιο λειτούργημα δεν δύνανται να εκφύγουν του δημοσιογραφικού ελέγχου και της άσκησης οξείας κριτικής, προκειμένου η κοινή γνώμη να βεβαιωθεί ότι ανταποκρίνονται στα δημόσια καθήκοντά τους

και τον σκοπό της αποστολής τους. Εξάλλου, ως «δημόσια πρόσωπα» έχει γίνει δεκτό ότι νοούνται τα πρόσωπα που ασκούν δημόσια εξουσία καθώς και εκείνα που διαδραματίζουν ρόλο σε οποιονδήποτε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως στην πολιτική, ή στην πολιτιστική, επιστημονική, θρησκευτική, οικονομική, καλλιτεχνική, κοινωνική, αθλητική ζωή. Σύμφωνα δε με το άρθρο 28 παρ. 1 ν. 4624/2019 (ΦΕΚ Α 137/29.08.2019), η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, επιτρέπεται όταν: α) το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει τη ρητή συγκατάθεσή του, β) αφορά δεδομένα που έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το ίδιο το υποκείμενο, γ) υπερέχει το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα της πληροφόρησης έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, ιδίως για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δημοσίων προσώπων και δ) όταν περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος ενημέρωσης, ιδίως όταν αφορά ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και ποινικές διώξεις, καταδίκες και τα σχετικά με αυτές μέτρα ασφάλειας, λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα του υποκειμένου στην ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ερμηνευόμενες ενόψει της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της πρακτικής εναρμόνισης μεταξύ προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ελευθερίας του τύπου, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος έκφρασης και πληροφόρησης επιτρέπεται όταν το δικαίωμα αυτό υπερέχει έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, ιδίως για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δημοσίων προσώπων, με την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος ενημέρωσης (30/2025 Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ΤΝΠΙ Νόμος).

V. Τέλος, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 370 Α' ΠΚ, πριν την τροποποίηση αυτού με το άρθρο 10 Ν.5002/2022 (ΦΕΚ Α' 228/09.12.2022): «Παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας»: «§ 1. Όποιος αθέμιτα παγιδεύει ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο παρεμβαίνει σε συσκευή, σύνδεση ή δίκτυο παροχής υπηρεσιών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή σε σύστημα υλικού ή λογισμικού, που χρησιμοποιείται για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών, με σκοπό ο ίδιος ή άλλος να πληροφορηθεί ή να αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο τηλεφωνικής συνδιάλεξης μεταξύ τρίτων ή στοιχεία της θέσης και κίνησης της εν λόγω επικοινωνίας, τιμωρείται με φυλάκιση. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της τηλεφωνικής επικοινωνίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου. § 2. Όποιος αθέμιτα παρακολουθεί με ειδικά τεχνικά μέσα ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα προφορική συνομιλία μεταξύ τρίτων που δεν διεξάγεται δημόσια ή αποτυπώνει σε υλικό φορέα μη δημόσια πράξη άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Με την ίδια ποινή τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου και όταν ο δράστης αποτυπώσει σε υλικό φορέα το περιεχόμενο της συνομιλίας του με άλλον χωρίς τη ρητή συναίνεση του τελευταίου. § 3. Όποιος αθέμιτα κάνει χρήση της πληροφορίας ή του υλικού φορέα επί του οποίου αυτή έχει αποτυπωθεί με τους τρόπους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή». Από την ανωτέρω διατύπωση του νόμου προκύπτει, ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παραβίασεως του απορρήτου προφορικής συνομιλίας με τη μορφή της αποτύπωσης σε υλικό φορέα το περιεχόμενο συνομιλίας μεταξύ του δράστη και τρίτου, που προβλέπεται από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 370 Α' Π.Κ. (με το οποίο θεσμοθετείται διαφορετικό αδίκημα από εκείνο του πρώτου εδαφίου της ίδιας παραγράφου του άνω άρθρου, που αναφέρεται στις περιπτώσεις της αποτύπωσης σε υλικό μαγνητοφωνήσεως προφορικής συνομιλίας μεταξύ τρίτων και της μαγνητοσκοπήσεως μη δημόσιων πράξεων τρίτων), πρέπει η αποτύπωση σε υλικό φορέα να αφορά ιδιωτική συνομιλία μεταξύ των ανωτέρω προσώπων

(δράστη και παθόντος τρίτου) χωρίς τη συναίνεση του παθόντος. Ιδιωτική είναι η συνομιλία, που δεν διεξάγεται δημόσια, δηλαδή, κατά τη βούληση των συνομιλούντων, δεν προορίζεται να ακουστεί από αόριστο αριθμό προσώπων, ασχέτως χώρου όπου έγινε αυτή (Πολιτική Ολ. ΑΠ 1/2001, ΑΠ 677/2017), ήτοι ανεξαρτήτως του αν η συνομιλία έγινε σε δημόσιο χώρο, καθώς και του αν κάποιος από τους συνομιλούντες είχε την πρόθεση να τη δημοσιοποιήσει μεταγενέστερα και ανεξάρτητα από το περιεχόμενό της, το οποίο δεν αποτελεί στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως του εν λόγω εγκλήματος (βλ. ενδεικτικά 1329/2023, ΑΠ 1561/2022 ΤΝΠ Νόμος).

Με την ένδικη αγωγή του, ο ενάγων ιστορεί ότι τυγχάνει πτυχιούχος της Φιλοσοφικής και Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και ιερωμένος στην ορθόδοξη εκκλησία, υπηρετώντας σε διάφορα εκκλησιαστικά αξιώματα, ενώ από το έτος 2018, υπηρετεί ως αρχιγραμματεύς του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Ότι τον Απρίλιο του 2018, ο πρώτος εναγόμενος, που είναι δημοσιογράφος, προβάλλοντας την ιδιότητά του ως ορθόδοξου χριστιανού, και όχι αυτή του δημοσιογράφου, ήλθε σε επαφή μαζί του, ζητώντας του πληροφορίες για την ιστορία του Πατριαρχείου, την καθημερινότητα και αποστολή της Αγιοταφίτικης Αδελφότητας, περαιτέρω δε, για το ζήτημα της αφής του Αγίου Φωτός. Ότι ο ενάγων εξέθεσε τις απόψεις του για το τελευταίο αυτό ζήτημα, υπολαμβάνοντας όμως ότι το περιεχόμενο της επικοινωνίας του με τον πρώτο εναγόμενο ήταν εμπιστευτικό και ότι οι συνομιλίες τους ήταν καθαρά ιδιωτικού χαρακτήρα. Ότι ο ενάγων με έκπληξη ενημερώθηκε το πρώτον τον μήνα Μάρτιο του έτους 2019 ότι ο πρώτος εναγόμενος εξέδωσε βιβλίο, με τον τίτλο «ΛΥΤΡΩΣΗ», όπου πραγματεύεται το ζήτημα της αφής του Αγίου Φωτός, στο οποίο περιέχονται και οι απόψεις που του εξέθεσε ο ενάγων κατά την προγενέστερη ιδιωτική τους επικοινωνία παραποιημένες όμως. Ότι ιδιοκτήτης του εκδοτικού οίκου, ο οποίος προέβη στην έκδοση του ως άνω βιβλίου, τυγχάνει ο β' εναγόμενος. Ειδικότερα και κατά τη σύνοψη των αναφερομένων στο αγωγικό δικόγραφο, ο ενάγων εκθέτει ότι έχει υποστεί σφοδρή προσβολή της προσωπικότητάς του από την έκδοση του ως άνω βιβλίου και την ένταξη σε αυτό όσων εμπιστευτικά και στα

πλαίσια ιδιωτικής επικοινωνίας εκμυστηρεύθηκε στον ενάγοντα, τα οποία κατά τους αναλυτικούς στην ένδικη αγωγή του ισχυρισμούς αποτυπώθηκαν παραποιημένα, τελώντας τοιουτοτρόπως ο α' εναγόμενος εις βάρος του το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφημήσεως, καθόσον τα όσα αποτύπωση στο εκδοθέν βιβλίο του ως λεγόμενα από τον ενάγοντα ήταν ψευδή. Ότι δηλαδή ο πρώτος εναγόμενος διαστρέβλωσε όσα του είπε ο ενάγων για τη διόρθωση του κειμένου περί του Αγίου Φωτός, παραποίησε και εσφαλμένως απέδωσε όσα υποστήριξε ο ενάγων, διέλαβε δε ότι ο ενάγων τον διαβεβαίωσε περί δήθεν αναμμένου καντηλιού κατά την αφή του Αγίου Φωτός. Ότι, ακόμα, ο πρώτος εναγόμενος ανέφερε αφενός ότι ρώτησε τον ενάγοντα αν έπρεπε να δημοσιοποιήσει τα ανωτέρω, αφετέρου ότι ο ενάγων του απάντησε ότι δεν γνώριζε, αλλά ότι έπρεπε να έχει κατά νου, πάνω από όλα, την προστασία του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου. Ότι, δηλαδή, ο πρώτος εναγόμενος, χρησιμοποιώντας και παραποιώντας τα λεγόμενα του ενάγοντος, διάρθρωσε, ως νοηματικό σύνολο, το ανωτέρω βιβλίο του, όπου, αφενός παραποιήθηκαν οι απόψεις του ενάγοντος, αφετέρου, βάσει αυτών, προβλήθηκαν πραγματικοί ισχυρισμοί, που μπορούν να βλάψουν την τιμή και την υπόληψη του ενάγοντος, κατά τα αναλυτικότερα αναφερόμενα στην ένδικη αγωγή. Ότι, με αυτόν τον τρόπο, ο πρώτος εναγόμενος παρουσίασε τον ενάγοντα ως άτομο, που δεν έχει σεβασμό στην ιστορία, στην αποστολή και στις απόψεις του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων, στο οποίο υπάγεται, απέδωσε σε αυτόν απόψεις, που δεν είναι δικές του κι ούτως έβλαψε τη θέση και το κύρος του ενάγοντος εντός της Αγιοταφίτικης Αδελφότητας και ενώπιον των πιστών. Ότι ο πρώτος εναγόμενος έπραξε τα ανωτέρω, αντιλαμβανόμενος ότι προέβαινε σε παραποίηση των λεγομένων του ενάγοντος και τελώντας εν γνώσει του ψεύδους των ισχυρισμών του. Ότι ο πρώτος εναγόμενος δεν έπραξε τα ανωτέρω μόνο μέσω του βιβλίου του, αλλά ότι προέβη, επιπλέον, στη δημοσιοποίηση παραποιημένου βίντεο στον ιστότοπο «youtube». Ότι, εξάλλου, ο πρώτος εναγόμενος παραβίασε το απόρρητο της επικοινωνίας σε βάρος του ενάγοντος, περαιτέρω δε, παρανόμως επεξεργάστηκε προσωπικά δεδομένα του τελευταίου, αναφερόμενος στο όνομά του και στις δήθεν

απόψεις του, καθώς και χρησιμοποιώντας φωτογραφικές απεικονίσεις του, χωρίς τη συναίνεσή του. Με βάση αυτό το ιστορικό, και δικαζομένης της αγωγής από το παρόν Δικαστήριο κατά το μέρος των αιτημάτων που σχετίζονται με τις ιστορηθείσες σε αυτή παράνομες πράξεις των εναγομένων σχετιζόμενες με την έκδοση του επίμαχου βιβλίου (κατά το μέρος δηλαδή που εισήχθη η παρούσα υπόθεση να συζητηθεί ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου με την ένδικη κλήση μετά την έκδοση της με αριθμό 2762/2021 οριστικής απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών), ο ενάγων περιορίζοντας με τις έγγραφες προτάσεις του ποσοτικώς τα σχετικά αιτήματά του (άρθρα 223 και 295 παρ. 1β' ΚΠολΔ), ζητεί όπως: Α) υποχρεωθούν οι εναγόμενοι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ο καθένας τους στην καταβολή σε αυτόν ποσού 25.000 ευρώ ως χρηματικής ικανοποίησης λόγω της ηθικής βλάβης την οποία ο ίδιος ισχυρίζεται ότι υπέστη από την ιστορηθείσα στην αγωγή παράνομη συμπεριφορά των εναγομένων από την έκδοση του επίμαχου βιβλίου, β) υποχρεωθεί ο α' εναγόμενος να του καταβάλει το ποσό των 15.000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης την οποία ο ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη από την άδικη σε βάρος του πράξη της παραβίασης του απορρήτου των μεταξύ τους συνομιλιών και την μετέπειτα δημοσίευση και αλλοίωση του περιεχομένου τους. Ο ενάγων ζητεί, τέλος, να κηρυχθεί η παρούσα προσωρινώς εκτελεστή και να καταδικαστούν οι εναγόμενοι στα δικαστικά του έξοδα. Σημειώνεται ότι τα λοιπά αιτήματα περί άρσης της προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον με τα συνακόλουθα αιτήματα, όπως τίθενται στις έγγραφες προτάσεις του ενάγοντος, αποτελούν μέρος της αγωγής που εκδικάζεται όχι από το παρόν Δικαστήριο, αλλά από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, επί των οποίων έχει ήδη εκδοθεί η με αριθμό 739/2024 απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου, γεγονός το οποίο λαμβάνεται υπ' όψιν αυτεπαγγέλτως κατ' άρθρον 336 § 4 ΚΠολΔ.

Με το ως άνω περιεχόμενο και αιτήματα η αγωγή, αρμοδίως και παραδεκτώς εισάγεται ενώπιον του δικαστηρίου τούτου κατά την τακτική διαδικασία (άρθρα 14 παρ. 2, και 22 ΚΠολΔ), τυγχάνει δε ορισμένη και νόμιμη ερειδόμενη στις διατάξεις των άρθρων ΑΚ 57, 59, 297, 299, 340, 345, 346,

914, 932, 1- 6, 12, 13, 15, 16, 21, 25, 26 του ήδη ισχύοντος και έχοντος άμεση ισχύ Γενικού Κανονισμού 2016/679 της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), 25, 33, 49 του νόμου 4624/2019, ΠΚ 363, 361, 370 Α', ΚΠολΔ 176, 191 παρ. 2. Θα πρέπει επομένως η ένδικη αγωγή να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα, δοθέντος ότι για το αντικείμενο της, δεδομένου ότι έχει καταβληθεί το αναλογούν στα κατανηφιστικά της αιτήματα τέλος δικαστικού ενσήμου (βλ. το με κωδικό παραβόλου 311253817950 0203 0069 e- paranolo καθώς και τη με ημεροχρονολογία 04.12.2019 εξοφλητική απόδειξη της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος). Επομένως, εφόσον η ένδικη αγωγή κρίθηκε παραδεκτή και νόμιμη, πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα.

Από τη με αριθμό 1702/25.11.2019 ένορκη βεβαίωση του Αρχιμανδρίτη Π. Ματθαίου, κατά κόσμον Μιχάλη Σιώπη του Παναγιώτη ενώπιον του Γενικού Προξένου της Ελλάδος στα Ιεροσόλυμα, η οποία ελήφθη επιμελεία του ενάγοντος κατόπιν νομότυπης κι εμπρόθεσμης κλήτευσης των εναγομένων (βλ. τις με αριθμό 3103 Ζ'/18.11.2019 και 3113 Ζ'/19.11.2019 εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών Κωνσταντίνου Λεράκη), [σημειωτέον ότι η με αριθμό 1701/25.11.2019 ένορκη βεβαίωση του Αρχιεπισκόπου Μαδάβωνος Αριστόβουλου, κατά κόσμον Αριστόβουλου-Στέλιου Κυριαζή ενώπιον του Γενικού Προξένου της Ελλάδος στα Ιεροσόλυμα, δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψιν, θεωρούμενη ως ανύπαρκτο αποδεικτικό μέσο, διότι στην απευθυνόμενη από 15.11.2019 εξώδικη δήλωση- κλήση- γνωστοποίηση μαρτύρων, η οποία επιδόθηκε στους εναγόμενους δυνάμει των ως άνω εκθέσεων επιδόσεως δεν αναγράφεται καθόλου το όνομα του ως άνω προτιθέμενου να εξεταστεί ενόρκως], επίσης από τη με αριθμό 1703/6.12.2019 ένορκη βεβαίωση του Αρχιεπίσκοπου Γεράσων κ. Θεοφάνη, κατά κόσμο Θεοφάνη Χασαπάκη του Ιακώβου, ενώπιον του Γενικού Προξένου της Ελλάδος στα Ιεροσόλυμα, καθώς και με τη με αριθμό 693/06.12.2019

ένορκη βεβαίωση του Σεβασμιοτάτου Αρχιεπισκόπου Ασκάλωνος Νικηφόρου, κατά κόσμον Νικολάου Μπαλατατζή, οι οποίες ελήφθησαν επιμελεία του πρώτου εναγομένου κατόπιν νομότυπης κι εμπρόσθεσμης κλήτευσης του ενάγοντος (βλ. τη με αριθμό 6089/03.12.2019 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης Γεωργίας Δρικούδη), από όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα που οι διάδικοι επικαλούνται και προσκομίζουν είτε προς άμεση απόδειξη είτε για έμμεση προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, σε κάποια από τα οποία γίνεται ειδικότερη μνεία, χωρίς ωστόσο να παραλείπεται κανένα για την ουσιαστική εκτίμηση της διαφοράς, σε συνδυασμό με τις έμμεσες ομολογίες όπως αυτές συνάγονται από τις προτάσεις τους (άρθρο 261§1 εδ. β'), ιδιαίτερος δε από την ανάγνωση του αντιγράφου του επίμαχου βιβλίου, αλλά και τέλος τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής, που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο (άρθρο 336 παρ. 4), αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων κατά κόσμον Αντώνιος – Αρίσταρχος Περιστέρης, είναι ιερωμένος της Ορθόδοξης Εκκλησίας και μέλος της Αγιοταφίτικης Αδελφότητας, διατηρών μακραίωνη αρχιερατική πορεία. Από το έτος 2000 είναι Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης και από το έτος 2001 ασκεί τη Διεύθυνση των Πατριαρχικών Γραφείων ως Αρχιγραμματέας, ενώ ήδη το έτος 2018 διορίστηκε στη θέση του Γενικού Πατριαρχικού Επιτρόπου στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων. Ο πρώτος εναγόμενος Δημήτριος Αλικάκος είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας και ιδρυτικό μέλος της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας με την επωνυμία «ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ» με το διακριτικό τίτλο «ELLINIKA HOAXES», που ιδρύθηκε το έτος 2018. Ο δε δεύτερος εναγόμενος Ορέστης- Ερρίκος Κολέτσος, διαδεχόμενος τη μητέρα του Χριστίνα Ζήση, διατηρεί ατομική επιχείρηση έκδοσης βιβλίων – εκδοτικό οίκο με το διακριτικό τίτλο «Έκκρεμές», ιδρυθείσα το έτος 1996. Ο α' εναγόμενος δημοσιογράφος τυγχάνων και υιός ιερέα, έχοντας παρακολουθήσει δηλαδή από μικρό παιδί εκ του σύνεγγυς ευρισκόμενος στο ιερό, το άναμμα της λαμπάδας το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου από τον πατέρα του ιερέα,

οδηγούμενος από την ανθρώπινη αλλά και την επαγγελματική του περιέργεια να ανακαλύψει την αλήθεια περί ενός σημαντικού -ερείζομενου στην ορθόδοξη θρησκεία- ζητήματος του τρόπου της αφής του Αγίου Φωτός στον Ναό της Αναστάσεως στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, συνεκτιμώμενης και της επαγγελματικής του ιδιότητας ως δημοσιογράφου, επιφορτισμένου λοιπόν με το καθήκον αποκάλυψης, διάδοσης κι ενημέρωσης αληθών πληροφοριών (συνεκτιμώμενης επιπλέον και της ιδρυτικής του θέσης σε αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία καταπολέμησης παραπληροφόρησης), ξεκίνησε περί το έτος 2018 σχετική έρευνα ερχόμενος σε επικοινωνία με ιερωμένους που δύνανται να γνωρίζουν την αλήθεια που αναζητούσε. Ειδικότερα, αποδεικνύεται ότι περί το έτος 2018, και συγκεκριμένα μετά το Πάσχα του έτους 2018, ο πρώτος εναγόμενος ξεκίνησε δημοσιογραφική έρευνα σχετικά με θρησκευτικά ζητήματα, και με ειδικότερη αναζήτηση για την αλήθεια περί της αφής του Αγίου Φωτός κι εάν αυτή συντελείται με «θαύμα», όπως έχει αφεθεί να πιστεύεται κατά την θρησκευτική παράδοση της ορθόδοξης εκκλησίας ή εάν το φως παράγεται καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο. Αναλυτικότερα, η έρευνά του αυτή ξεκίνησε αρχικά στις 12.04.2018 όταν και για πρώτη φορά επικοινωνήσε τηλεφωνικώς με το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, όπου και συνδέθηκε με τον εδώ ενάγοντα, στον οποίο, αφού δήλωσε την ιδιότητά του ως δημοσιογράφου, απηύθυνε ευθέως την ερώτηση σχετικά με τη μεθοδολογία αφής του Αγίου Φωτός, επισημαίνοντας μάλιστα στον τελευταίο το -επίσημως αναρτηθέν στην ιστοσελίδα του Πατριαρχείου- κείμενο, στο οποίο γινόταν λόγος περί «θαύματος». Το γεγονός ότι ο α' εναγόμενος δήλωσε τη δημοσιογραφική του ιδιότητα στον ενάγοντα, συνομολογείται άλλωστε και από τον τελευταίο στην ένδικη αγωγή του (βλ. 4^ο και 5^ο στίχο της 12^{ης} σελίδας). Μάλιστα, οι τηλεφωνικές τους συνομιλίες γύρω από το ζήτημα και τη διόρθωση του κειμένου που αναρτάται σχετικά στην επίσημη σελίδα του Πατριαρχείου συνεχίστηκαν κατά τους μήνες Απρίλιο, Μαΐο και Ιούνιο του έτους 2018, γεγονός που μαρτυράται στο επίμαχο βιβλίο και δεν αμφισβητεί ειδικά ο ενάγων. Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι ο α' εναγόμενος απέστειλε στις 12.04.2018 επώνυμο μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στο

Πατριαρχείο σχετικά το ζήτημα της αφής του φωτός, γεγονός από το οποίο δεν καταλείπεται αμφιβολία ότι στο Πατριαρχείο που είναι οργανωμένη υπηρεσία, θα μπορούσαν ευχερώς να αναζητήσουν την ακριβή ιδιότητα του α' εναγομένου, με τον οποίο είχε ανοιχθεί συνεχής τηλεφωνική επικοινωνία, ενώ κατόπιν των τηλεφωνικών αυτών επικοινωνιών και της ανταλλαγής μηνυμάτων, πράγματι στις 04.05.2018 κι ακολούθως 23.06.2018 το επισήμως αναρτηθέν στην ιστοσελίδα του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων κείμενο περί «θαύματος» στην αφή του Φωτός, διορθώθηκε επιμελώς. Στα πλαίσια της έρευνας του λοιπόν αυτής, και μετά τις τηλεφωνικές συνομιλίες μεταξύ των διαδίκων, το περιεχόμενο των οποίων ο α' εναγόμενος αποκαλύπτει στο βιβλίο του περιληπτικά και όχι εν συνόλω, όπως αναλυτικά θα παρατεθεί παρακάτω, ο ίδιος επισκέφθηκε εντός του έτους 2018 τα Ιεροσόλυμα, τρεις (3) φορές, ήτοι στις 02.07.2018, 22.10.2018 και 25.11.2018, ώστε να ερευνήσει από κοντά το εν λόγω ζήτημα, συνομιλώντας με πολλούς ιερωμένους, οι οποίοι αναφέρονται στο βιβλίο του -μεταξύ των οποίων- και ο ενάγων. Ακολούθως, ο πρώτος εναγόμενος συνέγραψε το βιβλίο με τον τίτλο «ΛΥΤΡΩΣΗ- Πέρι του Αγίου Φωτός», όπου πραγματεύεται το ζήτημα της αφής του Αγίου Φωτός, το οποίο εξεδόθη από τον εκδοτικό οίκο του δεύτερου εναγομένου τον μήνα Μάρτιο του έτους 2019. Από την ανάγνωση του επίμαχου βιβλίου, το οποίο το Δικαστήριο επισκόπησε κατά περιεχόμενο ενδελεχώς, συνάγεται ότι πρόκειται περί ενός βιβλίου με θρησκευτικό περιεχόμενο, το οποίο πραγματεύεται το ζήτημα του τρόπου αφής του Αγίου Φωτός, το οποίο τυγχάνει ζήτημα εντόνως ερειζόμενο όχι μόνο ανάμεσα στους πιστούς της Ορθόδοξης Εκκλησίας, αλλά και μεταξύ μη πιστών, ειδικά τις ημέρες του εορτασμού του Πάσχα κάθε χρόνο, πυροδοτών από παλαιά έντονο δημόσιο διάλογο. Με δεδομένο, δε, ότι στη χώρα μας, κατ' άρθρο 3 του Συντάγματος, επικρατούσα θρησκεία είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, το γεγονός αυτό -κι ανεξαρτήτως των ισχυρισμών των διαδίκων-, τυγχάνει γνωστό στο Δικαστήριο ως δίδαγμα της κοινής πείρας. Προκαταρκτικά, θα πρέπει να λεχθεί ότι από την ανάγνωση του επίμαχου βιβλίου, το οποίο το Δικαστήριο επισκόπησε αναλυτικώς, το αίσθημα πίστης του αναγνώστη στη χριστιανική

11

πίστη περισσότερο ενισχύεται παρά μειώνεται, αφού ο συγγραφέας ακολουθώντας τη συγγραφική δεοντολογία καταγράφει την έρευνά του, παραμένοντας πιστός στα θρησκευτικά ιδεώδη από τα οποία διαπνέεται, μεταφέροντας πολύ προσεκτικά τα όσα του δήλωσαν τα συνεντευξιαζόμενα πρόσωπα στις κατ' ιδίαν συζητήσεις τους (μεταξύ των οποίων κι ο ενάγων) αντιμετωπίζοντάς τους με σεβασμό, τον οποίο μετουσιώνουν οι λέξεις που χρησιμοποιεί για τον καθένα από αυτούς, διατυπώνοντας σχετικά ερωτήματα μέσω των οποίων αφήνει τον αναγνώστη του να μορφώσει πεποίθηση περί του ερευνητέου ζητήματος, ενώ κι όπου ο συγγραφέας εναγόμενος διατυπώνει κρίσεις, σε καμία περίπτωση δεν πράττει αυτό προσβάλλοντας ή μειώνοντας την προσωπικότητα συγκεκριμένων προσώπων, ούτε επομένως κι αυτή του ενάγοντος, παρά στηλιτεύει λανθασμένες αντιλήψεις που έχουν ριζωθεί και διακινούνται στους θρησκευόμενους, χρησιμοποιώντας σε κάποια σημεία οξείες εκφράσεις, προστατευόμενες πλήρως από την ελευθερία έκφρασης και διάδοσης ιδεών, οι οποίες πρέπει να προστατεύονται σε μια δημοκρατική κοινωνία σαν τη δική μας. Θα πρέπει δε να σημειωθεί ότι στο εν λόγω βιβλίο, περιλαμβάνονται πλήθος μαρτυριών και φωτογραφιών, προσπαθώντας ο συγγραφέας να τεκμηριώσει την έρευνα όσο το δυνατόν περισσότερο πολυπλεύρως. Στο ως άνω συμπέρασμα το οποίο το οποίο το Δικαστήριο θέτει στην παρούσα απόφασή του εξ αρχής, κατέληξε αφού προέβη σε ενδελεχή και συγκριτική επισκόπηση του συνόλου του νομίμως προσκομισθέντος από τους διαδίκους αποδεικτικού υλικού (κοινότητα αποδεικτικών μέσων) αλλά και των ισχυρισμών αυτών, όπως αναπτύσσονται στα δικόγραφά τους και θα καταδειχθούν αμέσως κατωτέρω. Τα βασικά ζητήματα, λοιπόν, που τίθενται προς διάγνωση για την απόφαση επί της ουσιαστικής αξιώσεως του ενάγοντος είναι τα κάτωθι, κατά την κρίση του Δικαστηρίου: 1) εάν οι μαρτυρίες των συνεντευξιαζόμενων προσώπων (και δη εν προκειμένω του ενάγοντος που μας ενδιαφέρει δικονομικά), περί της αλήθειας για τον τρόπο αφής του Αγίου Φωτός το Μεγάλο Σάββατο εκάστου έτους στον Ιερό Ναό της Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα, ότι δηλαδή αυτό ανάβει με ανθρώπινη παρέμβαση, μεταφέρθηκαν πιστώσ όπως αυτές δόθηκαν στον α' εναγόμενο ή εάν τα

λεγόμενα του ενάγοντος σκοπίμως παραποιήθηκαν, ώστε να αποδίδεται σε αυτά άλλο νόημα από αυτό το οποίο θέλησε ο τελευταίος, με σκοπό να αποδώσει ο συγγραφέας εναγόμενος στο βιβλίο του το νόημα που ο ίδιος επεδίωκε. Ειδικότερα δε, θα πρέπει να ερευνηθεί με ποιο συγκεκριμένα τρόπο έγινε η παραποίηση αυτών λόγου χάριν με προσθήκες/ αφαιρέσεις, ή ήταν ολωσδιόλου ψευδή τα αποτυπούμενα στο επίμαχο βιβλίο ως λεγόμενα του ενάγοντος και κατασκευασμένα από τον εναγόμενο, 2) περαιτέρω, κι εφόσον γίνει δεκτό ότι όσα μεταφέρθηκαν και αποτυπώθηκαν στο επίμαχο βιβλίο ως λεγόμενα του ενάγοντος ήταν αληθή, θα πρέπει να ερευνηθεί, εάν ο ενάγων ιερωμένος γνώριζε την ιδιότητα του α' εναγομένου ως δημοσιογράφου διεξάγοντος σχετική έρευνα περί τα ιερατικά πράγματα και ειδικώς περί του θέματος της αφής του Αγίου Φωτός, δηλαδή εάν ο ενάγων γνώριζε το λόγο που τελευταίος επικοινωνούσε τηλεφωνικά μαζί του κι εν συνεχεία επισκέπτετο το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων ή εάν πίστευε ότι πρόκειται περί ενός πιστού, ο οποίος επιδιώκει από προσωπική περιέργεια να μάθει την αλήθεια για τον τρόπο αφής του Αγίου Φωτός. Επίσης, εάν γνωρίζοντας ο ίδιος τη δημοσιογραφική ιδιότητα του α' εναγομένου, γνώριζε τον σκοπό των ερωτήσεων του πρώτου, ήτοι αυτόν της έκδοσης βιβλίου, επιμέρους κρίσεις οι οποίες θα συντελέσουν στη διατύπωση κρίσης για την έγκυρη ή μη συναίνεση του ενάγοντος στην επεξεργασία των δεδομένων του και στην απόφαση του Δικαστηρίου περί παγιδεύσεως του ενάγοντος και αθέμιτης χρήσης των λεγομένων του, δηλαδή εάν παρά τη γνώση και τη θέληση του ενάγοντος κατεγράφησαν από τον α' εναγόμενο όσα ο πρώτος του αποκάλυψε, αναλυτικότερα εάν ο α' εναγόμενος αθέμιτα αποτύπωσε κι εν συνεχεία χρησιμοποίησε το περιεχόμενο των προφορικών και τηλεφωνικών συνομιλιών του με τον ενάγοντα, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται έγκυρη συναίνεση του ενάγοντος για την επεξεργασία κι αρχειοθέτηση των λεγομένων του τελευταίου και την ενσωμάτωση αυτών στο επίμαχο βιβλίο, 3) εάν ο ενάγων, σε κάθε περίπτωση, μεταγενεστέρως, κι αφού έμαθε με θετική γνώση για την έκδοση του επίμαχου βιβλίου, εναντιώθηκε εγκύρως στην επεξεργασία των δεδομένων του από τον πρώτο εναγόμενο δημοσιογράφο, ασκώντας το

προβλεπόμενο από τον Κανονισμό δικαίωμά του, και εάν εντέλει 4) υφίστανται στο βιβλίο προσβλητικοί για το πρόσωπο του ενάγοντος χαρακτηρισμοί που μειώνουν την προσωπικότητά του, δυσανάλογοι προς το σκοπό της επεξεργασίας και μη καταλαμβανόμενοι από την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, λαμβανομένης υπόψιν και της ιδιαίτερα ευαίσθητης θέσης που ο ίδιος κατέχει και του συμβολισμού της θέσης του αυτής, εφαρμοζομένης της διαπνέουσας το δίκαιό μας αρχής της αναλογικότητας. Πρώτον, κι όσον αφορά στο ζήτημα εάν κάθε Μεγάλο Σάββατο εκάστου έτους κατά τους εορτασμούς της εορτής του Πάσχα, το Άγιο Φως ανάβει κατά την θρησκευτική τελετή που τελείται στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων με Θεϊκή ή με ανθρώπινη παρέμβαση, αποδεικνύεται από τα προσκομισθέντα μεθ' επικλήσεως αποδεικτικά μέσα ότι συμβαίνει το δεύτερο, συμπέρασμα συνεπές και με τους κανόνες της ανθρώπινης λογικής και γνώσης, χωρίς αυτό ωστόσο, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, το γεγονός αυτό να μειώνει το αίσθημα πίστης του αναγνώστη και θρησκευόμενου, καθότι η θρησκευτική πίστη σε οποιαδήποτε θρησκεία και δόγμα είναι μια αμιγώς κι αυστηρώς προσωπική εσωτερική διεργασία του κάθε ζώντος ανθρώπου, η οποία για να στερεωθεί και να ενισχυθεί δεν έχει ανάγκη θαυμάτων, αντιθέτως αποτελεί μια πορεία συνεχούς και αδιάλειπτης παρατήρησης και στοχασμού, συνιστάμενη στην εσωτερική αναζήτηση του ανθρώπου να βρει ένα τελικό νόημα στην ύπαρξή του. Το γεγονός αυτό, περί της ανθρώπινης παρέμβασης στην αφή του Αγίου Φωτός και ότι αυτό τελικά, παρότι περιβάλλεται από μυστηριακό πλαίσιο το μεσημέρι του Μεγάλου Σαββάτου, κατά τη διάρκεια της ιερής εορτάσιμης τελετής στο Ναό της Αναστάσεως, ανάβει με τον ίδιο τρόπο που ανάβει σε κάθε ναό, ήτοι με αναπτήρα ή σπέρτα, καταμαρτυράται στις προσκομιζόμενες μεθ' επικλήσεως ένορκες βεβαιώσεις, αλλά και συνάγεται από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού και κυρίως τις έμμεσες ομολογίες του ενάγοντος, όπως αυτές τίθενται στα δικόγραφα του, αγωγή και προτάσεις του (άρθρο 261 ΚΠολΔ), στα οποία δικόγραφα του σε κανένα σημείο δεν αρνείται το γεγονός αυτό κατηγορηματικά. Σχετικά στην προσκομισθείσα μεθ' επικλήσεως από τον α' εναγόμενο με αριθμό 693/06.12.2019 ένορκη βεβαίωση του Σεβασμιοτάτου

Αρχιεπισκόπου Ασκάλωνος Νικηφόρου, κατά κόσμον Νικολάου Μπαλτατζή, αναφέρεται επί λέξει: «Είμαι ο Αρχιεπίσκοπος Ασκάλωνος, κατά κόσμον Νικόλαος Μπαλτατζής, και υπηρέτησα το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων από το 1961 έως το 2014. Από το 1984 έως το 1988 υπήρξα Σκευοφύλακας του Ναού της Αναστάσεως, Κάθε Μεγάλο Σάββατο είχα την ευθύνη της μεταφοράς της Κανδήλας από το Σκευοφυλάκιο στον Πανάγιο Τάφο, τελετουργικό που υφίσταται για αιώνες. Στις 10 Οκτωβρίου 2018 με επισκέφτηκε στην οικία μου ο δημοσιογράφος Δημήτρης Αλικάκος και μου ζήτησε να του πω και να καταγράψει στην κάμερα τον τρόπο αφής του Αγίου Φωτός. Με ενημέρωσε ότι με τον ίδιο τρόπο (καταγραφή σε κάμερα και φωτογραφίες) είχε πάρει συνεντεύξεις και από άλλους ιερωμένους του Πατριαρχείου για το θέμα αυτό και ότι εργαζόταν πάνω σε ένα βιβλίο σχετικά, όπου θα αξιοποιούσε όλο το υλικό του. Πράγματι, όσα του μετέφερα τα διάβασα αργότερα, μεταφερμένα κατά λέξη και χωρίς καμία παραποίηση των λεγομένων μου, στο βιβλίο του «Αύτρωση - Περί του Αγίου Φωτός». Επιγραμματικά του είπα ότι δεν υφίσταται «θαύμα του Αγίου Φωτός», υπό την έννοια ότι η φλόγα δεν κατέρχεται ως εκ θαύματος στον Πανάγιο Τάφο, όπως διαδίδουν ορισμένοι και πιστεύεται από κάποιους πιστούς, αλλά είναι αποτέλεσμα ενέργειας του Σκευοφύλακα. Δηλαδή ανάβει ο ίδιος την ακοίμητη κανδήλα (με αναπτήρα ή σπίρτα) και την αφήνει αναμμένη, για να την βρει ο Πατριάρχης. Από εκεί λαμβάνει το Άγιο Φως και το μεταδίδει στους πιστούς. Αυτή είναι η αλήθεια, την οποία γνωρίζουν καλώς όλοι οι Αρχιερείς του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων, Ιδίως δε ο ίδιος ο Σκευοφύλακας, αλλά επιμελώς αποκρύπτεται από τους πιστούς για ενόητους λόγους (σκανδαλισμό). Ταύτα μεν ημείς, τα δε λοιπά τω Παντεπόπτη Θεώ». Ομοίως, στη με αριθμό 1703/2019 ένορκη βεβαίωση του, ο Σεβασμιότατος Αρχιεπίσκοπος Γεράσωνος κ. Θεοφάνης, κατά κόσμον Θεοφάνης Χασαπάκης, ενώπιον του Γενικού Προξένου της Ελλάδος, ενόρκως βεβαιώνει τα κάτωθι: «Είμαι απόφοιτος της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και του Πανεπιστημίου του Durham Αγγλία, με πτυχίο MA εις την Πατερική Θεολογία. Το 1986 διορίσθηκα Πατριαρχικός Επίτροπος στην Κωνσταντινούπολη και το 1993 στην Βηθλεέμ. Από το 2005 έως το 2009 διετέλεσα Έξαρχος του Παναγίου Τάφου

στην Αθήνα, Γνώρισα τον δημοσιογράφο Δημήτρη Αλικάκο στις 2 Ιουλίου 2018, όταν έφτασε στα Ιεροσόλυμα με έκδηλο ενδιαφέρον να μάθει ό,τι αφορά στην αφή του Αγίου Φωτός, που πραγματοποιείται κάθε χρόνο το Μεγάλο Σάββατο στο Ναό της Αναστάσεως. Ο ερχομός του συνέπεσε με τη θρησκευτική ξενάγηση στο Ναό της Αναστάσεως μιας ομάδας προσκυνητών από την Κρήτη. Όταν ξεκίνησα να ομιλώ στους πιστούς για την τελετή του Αγίου Φωτός με ρώτησε αν μπορούσε να την μαγνητοσκοπήσει. Αυτό μου προκάλεσε εντύπωση καθώς δεν είναι λίγοι οι πιστοί που μαγνητοσκοπούν τα λόγια μου χωρίς ποτέ κανένας να με ρωτήσει. Ωστόσο, καλώς πράττουν καθώς τα λόγια ενός κληρικού πρέπει να διαδίδονται, και σήμερα δίδεται αυτή η δυνατότητα μέσω των ψηφιακών μέσων. Του απάντησα λοιπόν θετικά και στο τέλος της ομιλίας μου, μου ζήτησε να μιλήσουμε οι δύο μας για την τελετή του Αγίου Φωτός. Όλα όσα του είπα, καθώς και την ομιλία μου στο Ναό της Αναστάσεως, τα είδα αυτολεξεί γραμμένα στο βιβλίο του «Αύτρωση - Περί του Αγίου Φωτός». Σε αυτό αποτύπωσε, με σεβασμό στην πίστη και το Πατριαρχείο, τη μία και μοναδική αλήθεια για το Άγιο Φως, ότι δηλαδή είναι φυσικόν φως, το οποίο καθαγιάζεται με την ευχή, που διαβάζει ο Πατριάρχης. Ο ισχυρισμός ότι η κυκλοφορία του βιβλίου του κ. Αλικάκου προκάλεσε ηθική βλάβη στο Πατριαρχείο δεν ευσταθεί, καθ' όσον η αλήθεια περί του Αγίου Φωτός διαφωτίζει ορθώς τους πιστούς και τους δύσπιστους, εξυψώνει θεολογικώς το Κύρος του Πατριαρχείου και είναι απόλυτα σύμφωνη με την Ορθόδοξο διδασκαλία της Εκκλησίας. Ωστόσο, οι πάντες έχουν δικαίωμα να πιστεύουν ό,τι θέλουν είτε εν γνώσει είτε εν αγνοία, οι κληρικοί όμως και δη οι Αρχιερείς έχουν υποχρέωση να ορθοτομούν τον λόγον της αληθείας, η οποία δεν πρέπει ποτέ να σκανδαλίζει και πρέπει να δοθεί τέλος στην παρανόηση. Δεν έχω κάτι άλλο να προσθέσω. Θα επαναλάβω κλείνοντας τα λόγια που είπα στον συγγραφέα και κατέγραψε στο βιβλίο του: «δεν είναι ούτε θαύμα ούτε μυστήριο, για αυτό ούτε κάποιος Πατέρας της Εκκλησίας ασχολήθηκε, ούτε κάποια Οικουμενική Σύνοδος. Είναι μία τελετή, όπως είπα και στους προσκυνητές. Τελικά, τό θέμα του Αγίου Φωτός διαφωτίζεται μέσω της Θείας Λειτουργίας, η οποία επισφραγίζεται με το "είδομεν το φως το αληθινό". Η μη εκκλησιαστική θεώρηση της τελετής του Αγίου Φωτός στον Πανάγιο Τάφο από κάποιους

πιστούς υποβαθμίζει την ίδια τη Θεία Λειτουργία η οποία αποτελεί την ύψιστη εμπειρία και πραγμάτωση του έργου του Χριστού και αι η οποία μάλιστα τελείται ευθύς αμέσως μετά την αφή του Αγίου Φωτός». Επομένως, τα γραφόμενα στο επίμαχο βιβλίο περί της μεθοδολογίας αφής του Αγίου Φωτός είτε τίθενται από τον συγγραφέα καταφατικώς, είτε με τη μορφή υπαινιγμών, είτε με τη μορφή ερωτήσεων προς τον αναγνώστη, ερείδονται επί του αληθούς γεγονότος ότι το Άγιο Φως το Μεγάλο Σάββατο εκάστου έτους, κατά τους εορτασμούς του Πάσχα, ανάβει με ανθρώπινη παρέμβαση, καθαγιαζόμενο από την τελετή που λαμβάνει χώρα στον Ιερό Ναό Αναστάσεως στα Ιεροσόλυμα. Με τη βάση αυτή, το Δικαστήριο θα προσπαθήσει να μορφώσει στέρεα δικανική πεποίθηση, συνεκτιμωμένων και των υπολοίπων αποδεικτικών στοιχείων περί του αν τα λεγόμενα του ενάγοντος σχετικά με το θέμα παραποιήθηκαν ή μη, κατά την παράθεσή τους στο επίμαχο βιβλίο. Χαρακτηριστικά δε, θα αναφερθούν επιλεγμένα τα εξής χωρία, στα οποία κυρίως αποτυπώνεται η επικοινωνία του ενάγοντος με τον α' εναγόμενο: «(σελίδες 29 -34) ... Εκείνη την Πέμπτη της 12ης του μηνός φαίνεται ότι έπεσα στον κατάλληλο άνθρωπο. Ζητώντας το τηλέφωνο του Κορνήλιου, με συνέδεσαν με τον γέροντα αρχιγραμματέα του Πατριαρχείου, τον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντίνης Αρίσταρχο. Σπουδαία μορφή και σεβαστή στην Αγιοταφική αδελφότητα. Από το 1962 στα Ιεροσόλυμα. Υποψήφιος, και εκείνος, για τον πατριαρχικό θρόνο, τόσο το 2001 όσο και το 2005. Στην άλλη γραμμή, λοιπόν, του τηλεφώνου ήταν ένας... παραλίγο Πατριάρχης. Κυρίως όμως ήταν ο άνθρωπος με τη μεγαλύτερη εξουσία στο Πατριαρχείο, μετά τον Πατριάρχη Θεόφιλο Γ'. Με εξυπηρέτησε με έκδηλη προθυμία, δίνοντας μου το προσωπικό τηλέφωνο του Κορνήλιου. Γνώριζα με ποιον μιλούσα. Συμμετείχε και αυτός σ' εκείνο το ντοκιμαντέρ του Mega. Μάλιστα, κατέρριπτε έναν από τους μύθους γύρω από την τελετή του Μεγάλου Σαββάτου, ότι δηλαδή «ψάχνουν τον Πατριάρχη πριν μπει στον Πανάγιο Τάφο». «Δεν ψάχνουν τον Πατριάρχη, αλλά ο Πατριάρχης απεκδύεται τη στολή του την κανονική και μένει με το λευκό ένδυμα, με το λευκό χιτώνα που συμβολίζει τον Άγγελο», δήλωνε τότε μειδιώντας ελαφρώς. Του το θύμισα. Ταυτόχρονα σκεφτόμουν με ποιον τρόπο να συνεχίσω την κουβέντα πηγαίνοντας στην -πού

αλλού- στο Άγιο Φως. Φαίνεται ότι έκανα τη σωστή ερώτηση, καθώς πήρα μια ανέλπιστα απάντηση. Παρεμπιπτόντως, στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, μία είναι η λάθος ερώτηση που «απαγορεύεται» να την κάνεις. Αυτή που ζητάει βιαστικά να μάθει την αλήθεια, να λύσει δηλαδή το αίνιγμα των αινιγμάτων για το «θαύμα των θαυμάτων». «Πώς ανάβει το Άγιο Φως;» Αυτή η ερώτηση δεν ανοίγει στόματα. Τα σφραγίζει. Και όταν δεν τα σφραγίζει, η απάντηση είναι μεταξύ των λέξεων «μυστήριο» και «θαύμα». Ρώτησα λοιπόν: «το καντήλι μπαίνει μέσα στον Πανάγιο Τάφο αναμμένο ή σβηστό;» Ήταν τόσο μεγάλης διάρκειας η σιγή εκ μέρους του που νόμισα ότι κόπηκε η γραμμή. «Με ακούτε;» «Το πρώτο», απάντησε χαμηλόφωνα. Αναμμένο δηλαδή. Ήταν η σειρά μου να σιωπήσω. Το σοκ ήταν τεράστιο. Είναι άλλο να το υποπτεύεσαι, ή να είσαι σχεδόν βέβαιος ότι μπαίνει μέσα πηγή φωτιάς, κι άλλο να το ακούς από το νούμερο δύο του Πατριαρχείου. Και όμως, αυτή η απάντηση, αντί να φωτίσει την έρευνά μου, έμελλε να τη συσκοτίσει, να τη στρέψει σε λάθος μονοπάτι, καθώς έπεσε σε λογικό αδιέξοδο, όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης στη συνέχεια. Αυτή η πρώτη επικοινωνία κράτησε 16 λεπτά και 52 δευτερόλεπτα. Ακολούθησαν αρκετές άλλες, μέχρι την τελευταία στις 20 Ιουνίου, κατά το πρώτο στάδιο της έρευνάς μου. Λίγο αργότερα στις 23/6, συνέβη το ανέλπιστο. Σε αυτήν την πρώτη επικοινωνία ειπώθηκαν και άλλα σημαντικά. Σε κάποια στιγμή ο Αρίσταρχος μου είπε: «Το Πατριαρχείο τηρεί μια προσεκτική στάση στο θέμα του Αγίου Φωτός. Όπως θα δείτε αν μπειτε στην ιστοσελίδα μας, δεν κάνουμε λόγο για «θαύμα του Αγίου Φωτός»...». Τον διέκοψα απότομα, καθώς είχα μπροστά μου την ιστοσελίδα του Πατριαρχείου, στην ενότητα για το Άγιο Φως. «Σεβασμιότητα, μάλλον κάνετε κάποιο λάθος. Στο τέλος της πρώτης παραγράφου γράφει επί λέξει: «Πρόκειται διά αληθινό θαύμα, το οποίο δεν χωρά καμία αμφισβήτηση». Αντέδρασε έντονα: «Μα πώς είναι δυνατόν! Που το γράφει αυτό; Να μου το στείλετε!». Δεν μπορούσα να καταλάβω. Ο άνθρωπος με τον οποίο μιλούσα ήταν, εκτός των άλλων, υπεύθυνος για το περιεχόμενο της ιστοσελίδας. Πώς είναι δυνατόν να μην γνώριζε την ύπαρξη αυτού του κειμένου; Αργότερα βέβαια μου λύθηκε σε μεγάλο βαθμό αυτή η απορία, καθώς όταν αντίκρισα το γραφείο διαπιστώσα ότι του έλειπε το πιο χρήσιμο εργαλείο για έναν υπεύθυνο

περιεχομένου ιστοσελίδας. Δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς. Την ίδια μέρα, ενημέρωσα μέσω email, το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων στέλνοντας το κείμενο για το Άγιο Φως που υπήρχε στην ιστοσελίδα του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Μια βδομάδα αργότερα, στις 19 Απριλίου, τηλεφώνησα στον Αρίσταρχο για να μάθω αν είδε το email και πώς σκόπευε να χειριστεί το θέμα. Ήταν ένα σεμινάριο για όλη την τελετή του Αγίου Φωτός, αλλά το κυριότερο ήταν μια προσωπική εξομολόγηση εκ μέρους του για όλο το ζήτημα. Μου ζήτησε να μην αποκαλύψω το περιεχόμενο την συνομιλία μας, αλλά και όσων θα ακολουθούσαν. Η έκκληση του ήταν δραματική: «Δεν μπορώ να σηκώσω το βάρος... Έπρεπε να είχαν γίνει αλλιώς τα πράγματα που παλιά. Τώρα είναι αργά...» Του έδωσα τον λόγο μου. Ωστόσο εκείνη την ημέρα είχαμε μια χαρμόσυνη είδηση: «Ενημέρωσα τον Πατριάρχη και δέχτηκε να αλλάξει το κείμενο που είναι τώρα αναρτημένο, και στη θέση του να μπει κάποιο άλλο χωρίς την επίμαχη λέξη [θαύμα] και όλα τα υπόλοιπα». Ένιωσα τεράστια ικανοποίηση. Ας σημειωθεί ότι αυτά τα «υπόλοιπα», για τα οποία βέβαια είχαμε κάνει λόγο, είναι ισχυρισμοί που έρχονται από τα βάθη των αιώνων, και σχεδόν ουδείς πιστός στα αμφισβητεί. Και επιπλέον τα ακούμε από τους «ειδικούς» κάθε χρόνο στην τηλεόραση. Ακολούθησαν τουλάχιστον δέκα πέντε τηλεφωνικές επικοινωνίες μέσα σε διάστημα περίπου δύο μηνών. Όλες είχαν αποκλειστικό θέμα την αλλαγή του κειμένου, και σχεδόν όλες έγιναν με δική μου πρωτοβουλία. Στις 25 Μαΐου μου τηλεφώνησε ο ίδιος. «Βρέθηκε επιτέλους το κείμενο που θα αντικαταστήσει το παλιό. Είναι από μια παλιά έκδοση του Πατριαρχείου. Αυτό δεν θα σκανδαλίζει». «Ο πατριάρχης το είδε;» ρώτησα. «Βεβαίως έχει την έγκρισή του. Του μίλησα και για σας». Δεν το πίστευα. Πετούσα από τη χαρά μου! «Μπορείτε να μου το στείλετε;» «Να σας το στείλω, αλλά πώς θα γίνει αυτό; Δεν το έχουμε δακτυλογράφηση ακόμα. Έχω μόνο τις σελίδες του βιβλίου. Πώς να σας τις στείλω» «Να τις σκανάρετε, σεβασμιότατε». «Καλώς. Δεν γνωρίζω πως γίνεται αυτό, αλλά θα το πω σε κάποιον υπάλληλο». Στις 30 Μαΐου ο Αρίσταρχος με ενημέρωσε ότι ξεκίνησε η δακτυλογράφηση του κειμένου. Στις 7 Ιουνίου με πληροφόρησε ότι ολοκληρώθηκε και αναμένεται να ανέβει στην ιστοσελίδα. «Θα πάρει λίγες μέρες». Από εκείνη τη μέρα δεν υπήρξε μέρα που να

μην επισκεφθώ την ιστοσελίδα να δω αν μπήκε το νέο κείμενο. Ταυτόχρονα σχεδιάζα στο μυαλό μου το ταξίδι. Μόλις θα άλλαζε το κείμενο, έπρεπε να πάω στα Ιεροσόλυμα. Τον ενημέρωσα για αυτό. Ένιωσα ότι δεν ενθουσιάστηκε. Μάλιστα με προειδοποίησε για κάποιους «κινδύνους»: «Οι πολλές ερωτήσεις για το Άγιο Φως δεν είναι καλό πράγμα εδώ. Αν μάλιστα αρχίσετε να ρωτάτε και για το καντήλι που μπαίνει μέσα, τα πράγματα θα γίνουν χειρότερα». Ωστόσο, οφείλω να πω ότι όχι μόνο δεν με αποθάρρυνε, αλλά έκανε ότι μπορούσε για να νιώσω φιλόξενα στην ιερή πόλη. Την ίδια μέρα, αν θυμάμαι καλά, μιλήσαμε για το παράδοξο της ιστοσελίδας του Πατριαρχείου που δεν ήταν μία, αλλά δύο με διαφορετικά domain. Κι όμως, δεν το γνώριζε ούτε αυτό... Του είπα να ενώσουν το περιεχόμενο των δύο ιστοσελίδων και τα δύο domain να παραπέμπουν σε μια. «Μη με παρεξηγείτε, αλλά δεν τα ξέρω καλά αυτά. Θα μεταφέρω στον υπεύθυνο τεχνικό αυτά που μου είπατε». Στις 19 Ιουνίου επικοινωνήσε μαζί μου για να με ενημερώσει ως προς το πρόγραμμα του Πατριάρχη και το δικό του. Γνώριζε και εκείνος πως δεν είχε νόημα να πάω στα Ιεροσόλυμα και να μη συναντήσω τον Θεόφιλο. Κατόπιν μου ανήγγειλε πως η ιστοσελίδα είχε αποκτήσει νέα μορφή- αν και ήδη το γνώριζα. Έκαναν ακριβώς ό,τι τους είπα. Στις 20 Ιουνίου είχαμε μία επιπλέον μεγάλης διάρκειας επικοινωνία, 39 λεπτών. Ήταν άλλη μία «εξομολόγηση» με πολλές αποκαλύψεις, και στο τέλος άλλη μια δραματική έκκληση να «μείνουν μεταξύ μας». Του έδωσα και πάλι τον λόγο μου. Αυτό έκανε επιτακτικότερη την ανάγκη να πάω στα Ιεροσόλυμα. Πρώτον, αν τα κρατούσα όλα για μένα, τι νόημα έχει η ηθική υποχρέωση του δημοσιογράφου να δημοσιοποιεί την αλήθεια; Και δεύτερον, έπρεπε να βρω, και να μπορώ να δω και να αποδείξω όσα γνώριζα μέχρι εκείνη τη στιγμή. Και αυτό μπορούσε να γίνει μόνο στα Ιεροσόλυμα.... .. Σελ. 84- 85 «... Το απόγευμα ανέβηκα στο Πατριαρχείο. Η συνάντηση με τον Αρίσταρχο έγινε στο «κελί» του. Του εκμυστηρεύτηκα τι μου είπε ο Πατριάρχης, ο Θεοφάνης, και κυρίως, ο σκευοφύλακας. Δεν αντέδρασε. «Θέλεις λίγο καρπούζι;» Έπειτα από λίγα λεπτά, ξεκίνησε έναν συγκλονιστικό μονόλογο. Στο τέλος κάθε φράσης υπήρχε ένα ερωτηματικό. «Δεν μπορώ να καταλάβω...Μα γιατί να γίνεται έτσι; Γιατί επιλέχθηκε αυτός ο τρόπος; Γιατί δεν σκέφτηκαν να βάζουν το καντήλι αναμμένο

την προηγούμενη μέρα; Τι νόημα έχει το σβηστό λίγο πριν την τελετή; Δεν κατάλαβα, νόμιζα ότι ρωτούσε εμένα». «Σεβασμιότατε, εμένα ρωτάτε; «Όχι, όχι... σκέφτομαι. Μας προσβάλλει όλο αυτό με τον αναπήρα πάνω από τον Τάφο, δείχνει ασέβεια. Αυτά ακριβώς ήταν τα λόγια του. Τον ρώτησα ευθέως αν γνώριζε ακριβώς τα περί σβηστής καντήλας και αναπήρα. Ήταν απόλυτος. «Όχι, όχι δεν είχα ιδέα. Γνώριζα μόνο ότι μπαίνει αναμμένη και από κει λαμβάνεται το φως. Στο τέλος του ζήτησα τη γνώμη του αν έπρεπε να το δημοσιοποιήσω όλο αυτό. «Δεν ξέρω... δεν είμαι σίγουρος αν θα κάνει καλό ή κακό. Σκεφτείτε το, αλλά πάνω από όλα να έχετε στο μυαλό σας την προστασία του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου». Τον φίλησα και έφυγα...». Από την παράθεση των κυρίων σημείων στα οποία ο ενάγων αναφέρεται στο επίμαχο βιβλίο, το Δικαστήριο δύναται να εξάγει δύο (2) -μέχρι στιγμής- κύρια συμπεράσματα: Α) ότι μεγάλο μέρος των λεγομένων του ενάγοντος στις μεταξύ τους τηλεφωνικές και διά ζώσης συνομιλίες δεν αποτυπώθηκε, σεβόμενος ο εναγόμενος την εμπιστευτικότητα που του ζήτησε ο ενάγων και β) ότι ο λόγος του ενάγοντος, όπως αποτυπώθηκε στο επίμαχο βιβλίο φαίνεται να είναι αυθόρμητος και ειλικρινής, χωρίς νοηματικά κενά. Σε κάθε περίπτωση, ο ενάγων που έχει και το σχετικό βάρος απόδειξης των αγωγικών του ισχυρισμών, στα δικόγραφα του (αγωγή, προτάσεις, προσθήκη) δεν προβαίνει σε εξειδίκευση των παραποιηθέντων τμημάτων εν σχέσει με όσα αυτός αληθώς -κατά τους ισχυρισμούς του- εξιστόρησε στον α' εναγόμενο, ώστε το Δικαστήριο να είναι σε θέση από τη συγκριτική επισκόπηση των ισχυρισμών των διαδίκων να καταλήξει σε ασφαλή κρίση ότι όντως τα λεγόμενα του ενάγοντος παραποιήθηκαν. Αντίθετα, αποδεικνύεται ότι ο πρώτος εναγόμενος δημοσιογράφος τήρησε την υπόσχεσή του στον ενάγοντα να μην δημοσιοποιήσει μέρος των τηλεφωνικών τους συνομιλιών, όπως η έκκληση του ενάγοντος, αποτυπώνεται στις σελίδες 32 και 34 του επίμαχου βιβλίου και αποτύπωσε την περίληψη αυτών ως προς τη θέση του ενάγοντος επί του ερευνώμενου ζητήματος. Ως προς το ζήτημα της γνώσης του ενάγοντος σε σχέση με την ιδιότητα του α' εναγόμενου δημοσιογράφου, το σκοπό της επισκέψεώς του στα Ιεροσόλυμα, των τηλεφωνικών και διά ζώσης συνομιλιών

τους, από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού, αποδεικνύεται -πέραν πάσης αμφιβολίας- ότι άπαντες οι ερωτηθέντες γνώριζαν την ιδιότητα του α' εναγομένου καθώς και το λόγο επικοινωνίας αυτού μαζί τους και επισκέψεως του ιδίου στα Ιεροσόλυμα. Το γεγονός αυτό άλλωστε συνομολογείται, ως καταδείχθηκε ανωτέρω και στην ένδικη αγωγή. Πέραν της μαρτυρίας των ως άνω κληρικών στις ως άνω ένορκες βεβαιώσεις τους, οι οποίες κρίνονται πλήρως αξιόπιστες, καθότι οι ως άνω ενόρκως βεβαιούντες δεν εξάγουν κανένα συμφέρον από την έκβαση της δίκης αυτής, το γεγονός αυτό αποδεικνύεται και από τα προσκομισθέντα μεθ' επικλήσεως έγγραφα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας που απέστειλε ο α' εναγόμενος στον Αρχιεπίσκοπο Ιεράπολης Ισίδωρο στις 17.11.2018 (βλ. προσκομιζόμενο μεθ' επικλήσεως έγγραφο από τον α' εναγόμενο με αριθμηση 13), στο οποίο αναφέρεται επί λέξει ότι: *«Σεβασμιότατε, σας ευχαριστώ θερμά. Είναι πολύ καλές οι φωτογραφίες που μου στείλατε. Μπορώ να τις βάλω στο βιβλίο που, όπως γνωρίζετε, ετοιμάζω για το Άγιο Φως; (λογικά δίπλα από τη μαρτυρία σας)»*. Τυγχάνει δε κατά την κρίση του Δικαστηρίου απολύτως μη πειστικό να γνώριζαν όλοι οι υπόλοιποι ιερωμένοι την ιδιότητα του α' εναγομένου και το λόγο επικοινωνίας αυτού μαζί τους, ότι δηλαδή αυτός είναι δημοσιογράφος, διεξάγει έρευνα για την αφή του Αγίου Φωτός με σκοπό να δημοσιεύσει βιβλίο και ο ενάγων να πίστευε καλόπιστα ότι όσα αναφέρει αποτελούν ιδιωτική συνομιλία και ότι θα παραμείνουν εμπιστευτικά. Θα πρέπει να τονιστεί, επίσης, ιδιαίτερος το γεγονός ότι ο α' εναγόμενος απευθύνετο όχι σε απλούς λαϊκούς κληρικούς τους οποίους θα μπορούσε εύκολα να παραπλανήσει, αλλά σε ανθρώπους με υψηλή εκπαίδευση και μόρφωση, έμπειρους και ενημερωμένους σχετικά με θρησκευτικά και κοινωνικά ζητήματα που ήταν σε θέση να αντιληφθούν το σκοπό μιας τέτοιας δημοσιογραφικής αναζήτησης. Εξάλλου, τόσο από τη ροή των λόγων τους, όπως αυτοί αποτυπώθηκαν στο επίδικο βιβλίο, όσο και από την απεικόνιση αυτών με φωτογραφίες στο επίμαχο έντυπο, δε δίνεται η εντύπωση ότι αυτοί αγνοούσαν την αποτύπωση των λεγομένων τους και το σκοπό που αυτά δύνανται να χρησιμοποιηθούν σε κάποιο περαιτέρω έντυπο

άρθρο ή βιβλίο. Σε κάθε περίπτωση, δεν προέκυψε ότι ο πρώτος εναγόμενος παραπλάνησε τον ενάγοντα, ούτε ότι υφάρπαξε από αυτόν απαντήσεις, ενώ, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, αποδείχτηκε ότι ο πρώτος εναγόμενος απέδωσε με ακρίβεια τις θέσεις, που εξέφρασαν σε αυτόν οι συνομιλητές του ιερείς, ανταποκρινόμενος στο καθήκον της υπεύθυνης δημοσιογραφίας. Θα πρέπει εδώ δε να σημειωθεί ότι σε υπόθεση που ήχθη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 19ης.12.2019 (Application no. 69111/17, Pavel Zarubin against Lithuania and 3 other applications), το Δικαστήριο στη σκέψη 58, επανέλαβε ότι η προστασία που παρέχει το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ στους δημοσιογράφους υπόκειται στην προϋπόθεση ότι ενεργούν καλόπιστα για να παρέχουν ακριβείς και αξιόπιστες πληροφορίες σύμφωνα με τις αρχές της υπεύθυνης δημοσιογραφίας. Η κρίση αυτή ενισχύεται περαιτέρω από το γεγονός, ότι ο ενάγων, ναι μεν ισχυρίστηκε ότι παραποιήθηκαν οι θέσεις του εσκεμμένα από τον πρώτο εναγόμενο, πλην όμως ουδόλως εξειδίκευσε το ακριβές περιεχόμενο των συνομιλιών του με τον ενάγοντα, οι οποίες ήταν μακροσκελείς, όπως αποδεικνύεται. Εξάλλου, αποδείχτηκε μεν ότι ο ενάγων είχε ζητήσει εμπιστευτικότητα από τον πρώτο εναγόμενο, πλην όμως η εν λόγω εμπιστευτικότητα δεν αφορούσε στο σύνολο των συνομιλιών τους και των απόψεων, που ο ενάγων εξέφρασε, αφού δεν παρίσταται εύλογο ο ενάγων να προβεί σε πλήρως εμπιστευτική μακροσκελή επικοινωνία, για ζητήματα, που ο ίδιος θεωρεί κορυφαίας σημασίας, με μέχρι τότε άγνωστο σε αυτόν δημοσιογράφο. Ότι υπήρχε λοιπόν έγκυρη συναίνεση από τον ενάγοντα σχετικά με την αποτύπωση μέρους των λεγομένων του αποδεικνύεται και από τη σελίδα 85 του βιβλίου όταν σε ερώτηση του εναγόμενου αν θα δημοσιοποιήσει τα όσα έμαθε στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων σχετικά με την αφή του Αγίου Φωτός, ο ενάγων φέρεται να απαντά: *«Δεν ξέρω... δεν είμαι σίγουρος αν θα κάνει καλό ή κακό. Σκεφτείτε το, αλλά πάνω από όλα να έχετε στο μυαλό σας την προστασία του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου»*. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ανωτέρω λεγόμενά του ο ενάγων δεν αντικρούει ειδικώς στις έγγραφες προτάσεις του, αρκούμενος σε μια συλλήβδην άρνηση των αποτυπωμένων στο επίμαχο βιβλίο ως ψευδών κατά το μέρος που φαίνεται να

προέρχονται από τον ίδιο. Ακολούθως, θα πρέπει να κριθεί, εάν μετά το χρονικό σημείο από το οποίο ο ενάγων έλαβε γνώση της έκδοσης του επίμαχου βιβλίου άσκησε εγκύρως το δικαίωμα εναντιώσεώς του στην επεξεργασία των δεδομένων του. Σχετικά, γίνεται δεκτό ότι η εναντίωση του υποκειμένου μπορεί να ασκηθεί βασίμως, στις ακόλουθες περιπτώσεις επί επεξεργασίας των δεδομένων, ακόμη και όταν το συμφέρον του υπεύθυνου παρίσταται ίσο προς αυτό του υποκειμένου τότε η επεξεργασία θα είναι κατ' αρχήν νόμιμη (άρθρο 6 §1 στ' του Γεν Καν), αλλά μολαταύτα το υποκείμενο έχει δικαίωμα εναντίωσης κατ' αυτής σύμφωνα με το άρθρο 21 § 1 Γεν Καν. Σε όλες τις περιπτώσεις λοιπόν, μόλις εναντιωθεί το υποκείμενο, τότε η επεξεργασία καθίσταται πλέον παράνομη και τα δεδομένα του πρέπει να διαγραφούν κατ' άρθρο 17 §1 γ' ή αν δεν επιθυμεί την ολική διαγραφή το υποκείμενο, τότε να διακοπεί ή να περιοριστεί η επεξεργασία κατά το άρθρο 18§1 β'-γ'. Η εναντίωση του υποκειμένου μπορεί να αποκλειστεί από τον υπεύθυνο με μία από τις δύο (2) ακόλουθες ενστάσεις ώστε αν οποιαδήποτε από αυτές προβληθεί βασίμως, τότε αποκλείεται να ευδοκιμήσει το δικαίωμα εναντίωσης του υποκειμένου: Α] με την απόδειξη ότι η επεξεργασία γίνεται προς υπεράσπιση νομικής αξίωσης του υπεύθυνου και β] με την απόδειξη συμφέροντος του υπευθύνου επιτακτικού και υπέρτερου όχι απλώς ίσου εν σχέσει με αυτό του υποκειμένου. Η δυσχέρεια τέτοιων σταθμίσεων ιδίως μεταξύ ιδιωτικών συμφερόντων πλέον ιδιωτών και του συλλογικού συμφέροντος είναι όντως μεγάλη. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το υποκείμενο μπορεί κατά το γενικό κανονισμό 21§ 6 να εναντιωθεί ακόμα και σε κατ' αρχήν επιτρεπτή επεξεργασία για σκοπούς επιστημονικούς, ιστορικούς ή στατιστικούς. Η εναντίωση μπορεί να αποκρουσθεί με αντένσταση καθήκοντος χάριν του δημοσίου συμφέροντος (βλ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου «Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων», 2^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 130- 131, πλαγιάριθμοι 402- 408). Εν προκειμένω, αποδεικνύεται ότι ο ενάγων απέστειλε στον α' εναγόμενο την από 12.04.2019 εξώδικη όχληση διαμαρτυρία του, με την οποία – μεταξύ άλλων- άσκησε το δικαίωμα πρόσβασης στα προσωπικά του δεδομένα καθώς και το δικαίωμα

εναντίωσης στη συνέχιση της επεξεργασίας τους από τον εναγόμενο. Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της δικάζομενης υπόθεσης, όπως αυτά εκτέθηκαν λεπτομερώς ανωτέρω, τις ιδιότητες των διαδίκων, τον τρόπο που τα προσωπικά δεδομένα του ενάγοντος μεταφέρθηκαν στο επίμαχο βιβλίο προβαίνοντας σε στάθμιση των εννόμων συμφερόντων των διαδίκων, κρίνει πως το δικαίωμα εναντίωσης του ενάγοντος στην επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων από τον α' εναγόμενο ασκείται από αυτόν όχι νομότυπα και αιτιολογημένα όπως απαιτείται από το νόμο (βλ. Κωνσταντίνος Χριστοδούλου ο.π. πλαγιάριθμος 297), αλλά δυσανάλογα με το δικαίωμα του α' εναγομένου περί ελευθερίας της έκφρασης, διάδοσης της πληροφορίας και της χρήσης της εν λόγω δημοσιογραφικής έρευνας για ιστορικούς θρησκευτικούς λόγους, δεδομένης της προηγούμενης συναίνεσης του ενάγοντος την οποία δήλωσε – με κάποιες επιφυλάξεις οι οποίες έγιναν σεβαστές από τον α' εναγόμενο- πολλάκις τόσο κατά τις τηλεφωνικές όσο και κατά τις διά ζώσης επικοινωνίες τους και του προσεκτικού τρόπου αποτύπωσης των λεγομένων του ενάγοντος στο επίμαχο βιβλίο. Στο σημείο αυτό και προς αξιολόγηση του αιτιολογημένου ή μη της άσκησης του δικαιώματος εναντιώσεως του ενάγοντος στην επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων, αλλά και προς αξιολόγηση των αγωγικών αξιώσεων, το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να αξιολογήσει επιμέρους έναν προς έναν τους ισχυρισμούς που περιλαμβάνονται στο επίμαχο βιβλίο και περιέχονται στην αγωγή αντιλαμβανόμενοι από τον ενάγοντα ως προσβλητικοί και μειωτικοί της προσωπικότητας του, αφού παρατεθεί αυτολεξεί εκ μεταφοράς από του βιβλίου η συγκεκριμένη -κάθε φορά -παράγραφος, εντός της οποίας εντάσσεται έκαστη φράση ή ισχυρισμός, προκειμένου να γίνει κατανοητό το πλαίσιο εντός του οποίου αποτυπώθηκαν από τον συγγραφέα οι συγκεκριμένες εκφράσεις. Όσον αφορά στη φράση «*παραποίηση κειμένου, και μάλιστα θρησκευτικού*», η οποία βρίσκεται στη σελίδα 83 του επίμαχου βιβλίου, αυτή αναφέρεται στο γεγονός ότι από την ευχή περί του Αγίου Φωτός που βρίσκεται αναρτημένη στην επίσημη ιστοσελίδα του Πατριαρχείου, είχε αφαιρεθεί η φράση «ενδελεχώς και αιφώτως εκκαιομένου φωτός». Το

επίμαχο χωρίο συγκεκριμένα αναφέρει: «Επιστρέφοντας στο ξενοδοχείο παρατήρησα έκπληκτος ότι η φράση για την οποία έκανε λόγο ο Θεοφάνης, στην "Ευχή του Αγίου Φωτός", δεν υπήρχε στο κείμενο για το Άγιο Φως που είχε αποσυρθεί λίγες μέρες πριν. Συγκεκριμένα, ενώ το Πατριαρχείο είχε αναρτήσει ολόκληρη την Ευχή, είχε αφαιρέσει από αυτήν την πιο αποκαλυπτική φράση: "ενδεδεχώς και αιειφώτως εκκαιομένου φωτός". Απ' όλο το κείμενο έλειπε μόνο αυτή η φράση». Η αφαίρεση αυτή -την οποία ο συγγραφέας ουδόλως αποδίδει στον ενάγοντα προσωπικά-, αξιολογείται από αυτόν ως «παραποίηση» του αρχικού κειμένου της ευχής. Στη σελίδα 116, αναφέρεται από τον συγγραφέα η έκφραση «θρησκευτικός τσαρλατανισμός» και συγκεκριμένα γράφει ο εναγόμενος συγγραφέας: «Ο φόβος, η συνήθεια, η ανασφάλεια, ακόμα και η αίσθηση του ξεχωριστού, η οποία απορρέει από ένα θαύμα που συμβαίνει στον ιερό χώρο που υπηρετούν είναι ανθρώπινες αδυναμίες που ζητούν κατανόηση. Και τη δική μου την έχουν. Εκείνοι που δεν την έχουν είναι οι εξουσιομανείς και οι επαγγελματίες της παραπλάνησης. Και η γραμμή ξεκινάει από τον πονηρό λαϊκό που πουλάει το «θαύμα» έχοντας οικονομικό συμφέρον και φτάνει ως τις κορυφές της εκάστοτε ιεραρχίας, που αντλεί από αυτό τεράστια δύναμη, σε ένα πλαίσιο αλαζονείας και άκρατης φιλοδοξίας. Στη βάση όλων αυτών είναι το ψέμα. Και στο τέλος, πίσω από όλα αυτά, κρύβεται ύπουλα ο λεγόμενος θρησκευτικός τσαρλατανισμός. Η πληγή του χριστιανισμού και κάθε θρησκείας». Προφανές είναι λοιπόν ότι στο πλαίσιο που εντάσσεται η εν λόγω έκφραση, αυτή δεν απευθύνεται προσωπικά στον ενάγοντα, αντίθετα, από την ανάγνωση του όλου βιβλίου συνάγεται ότι το εν λόγω χωρίο παρατίθεται προς το τέλος του βιβλίου, αφού έχει προηγηθεί η καταγραφή όλης της δημοσιογραφικής του έρευνας, και στο οποίο ο συγγραφέας αξιολογεί τα αποτελέσματά της και ασκεί οξεία κριτική για το κρίσιμο ζήτημα της αφής του Αγίου Φωτός, σε μια προσπάθεια να εντοπιστούν τα βαθύτερα αίτια (μεταξύ αυτών, κατά το συγγραφέα, και ο θρησκευτικός «τσαρλατανισμός») που συντηρούν τη συγκεκριμένη πρακτική. Ακολούθως, προσωπική αναφορά στον ενάγοντα δε γίνεται ούτε στη σελίδα 117 του επίμαχου βιβλίου, στην οποία ο συγγραφέας αφηγείται τη συνομιλία του με φιλικό του πρόσωπο, στο οποίο

εκμυστηρεύτηκε τις αποδείξεις που είχε συγκεντρώσει. Το τρίτο αυτό πρόσωπο πρόετρεψε το συγγραφέα να επιστρέψει γρήγορα στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας τη φράση «είναι ικανοί για τα πάντα» για κάποια από τα μέλη του Πατριαρχείου, για να λάβει την απάντηση του συγγραφέα ότι αρνείται να δεχτεί πως «άνθρωποι που αφιέρωσαν τη ζωή τους στον Ιησού και στην προστασία των Παναγίων Προσκυνημάτων είναι ικανοί να βλάψουν άνθρωπο». Πάντως, και σε κάθε περίπτωση, η φράση αυτή από τον γνωστό του εναγόμενο ειπώθηκε γενικόλογα μην προσδιορίζοντας ειδικότερα ουδένα πρόσωπο. Ακόμη, στη σελίδα 119 του επίμαχου βιβλίου, στην οποία γίνεται λόγος για «μηχανισμό παραγωγής θαύματος». Η φράση αυτή αναφέρεται στο γεγονός ότι μέσα στο Ιερό Κουβούκλιο υπάρχουν όχι ένα, αλλά δύο καντήλια ως ««ασφαλιστική δικλείδα» τα οποία άπτονται με φυσικό τρόπο, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι, έστω το ένα από τα δύο, θα παραμείνει αναμμένο μέχρι την είσοδο του Πατριάρχη και να συντηρηθεί, έτσι, η ψευδαίσθηση του θαύματος. Όσον αφορά στη χρησιμοποιούμενη στη σελίδα 121 του επίμαχου βιβλίου λέξη «τρικ», τυγχάνει προφανές ότι αυτή χρησιμοποιείται για να στηλιτεύσει την πρακτική κατά την οποία ο Πατριάρχης εισέρχεται στο Ιερό Κουβούκλιο και βρίσκει αναμμένα τα καντήλια, αντί να τα ανάψει ο ίδιος, προκειμένου να αποστασιοποιηθεί από την άχαρη αυτή πράξη. Ακόμα όμως και πιο οξείες φράσεις που χρησιμοποιούνται στη σελίδα 123 του επίμαχου βιβλίου, "ψέμα" και "απάτη", ο συγγραφέας με αυτές επιχειρεί να ασκήσει δριμεία κριτική στην αναπαραγωγή δεισιδαιμονιών σχετικά με την πρακτική αφής του φωτός. Συγκεκριμένα, στην σελίδα 123 του βιβλίου αναφέρεται ότι: «Και πώς είναι δυνατόν τόσους αιώνες να μην διαρρέει το μυστικό; Το συγκεκριμένο ερώτημα είναι λογικό και έχει ενδιαφέρον να το ερευνήσει κανείς. Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να πούμε τα εξής: ένας κληρικός που βρίσκεται από τα χρόνια της πρώτης εφηβείας του στα Πανάγια προσκυνήματα δεν έχει την ίδια αντίληψη και τη λέξη «ψέμα» και «απάτη» που έχει ένας λαϊκός και μάλιστα ορθολογιστής, ο οποίος επικαλείται αυτούς τους χαρακτηρισμούς. Για κάποιους, ναι είναι «βάρος» που θέλουν να το αποτινάξουν. Για τους περισσότερους Αγιοταφίτες όμως είναι «παράδοση» ή αλλιώς ένας «μύθος» που πρέπει να αντέξει όσο

γίνεται στο χρόνο όσο γίνεται στο χρόνο, γιατί έτσι ενδυναμώνεται η πίστη των απλών ανθρώπων και βεβαίως εδραιώνεται η κυριαρχία της δικής τους παρουσίας εκεί και ειδικά του εκάστοτε Ελληνορθόδοξου Πατριάρχη. Στρεβλή αντίληψη; Παράλογη; μπορεί αλλά είναι και αυτός ένας από τους λόγους που βοηθάει στο να μην διαρρεύσει το μυστικό τόσους αιώνες». Επομένως το «ψέμα» και η «απάτη», επουδενί δεν αποδίδονται από τον συγγραφέα εναγόμενο στον ίδιο τον ενάγοντα, αλλά τίθενται ενός ευρύτερου πλαισίου, αφού ο πρώτος αναφέρεται στους κληρικούς εκείνους που συνεχίζουν να διατηρούν την διαστρεβλωμένη φήμη περί θαύματος, επιδιώκοντας πάντως και σε αυτή την περίπτωση όχι να πλήξει τους εν λόγω κληρικούς, αλλά περισσότερο την φήμη περί «θαύματος» την οποία οι ίδιοι επιδιώκουν να συντηρούν. Αναμφίβολα, ο ουδέτερος αναγνώστης του επίμαχου βιβλίου, αντιλαμβάνεται όλες τις ανωτέρω εκφράσεις ως εντασσόμενες στην προσπάθεια του συγγραφέα- α' εναγόμενου να συμβάλει στην ανατροπή των παγιωμένης ψευδούς ανατροφοδότησης της φήμης περί Θεϊκής παρεμβολής στην αφή του φωτός και σε καμία περίπτωση δεν αποτυπώνονται δυσμενείς κρίσεις που αφορούν τον ενάγοντα προσωπικώς. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι επίμαχες εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν για να στηλιτεύσουν το απαράδεκτο φαινόμενο της εξαπάτησης των πιστών από το Πατριαρχείο των Ιεροσολύμων συνιστούν αξιολογικές κρίσεις, ανεπίδεκτες απόδειξης. Σε κάθε περίπτωση και υπό οποιαδήποτε εκδοχή, οι φράσεις αυτές δεν απευθύνονται προσωπικά στον ενάγοντα. Στο σημείο δε αυτό, θα πρέπει να υπομνησθεί ότι σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ενώ ένα άτομο το οποίο συμμετέχει σε δημόσια συζήτηση σχετικά με ζήτημα γενικού ενδιαφέροντος απαιτείτο να δείξει σεβασμό για τη φήμη και τα δικαιώματα τρίτων, αυτός ή αυτή θα μπορούσε, ωστόσο, να προσφύγει σε κάποιο βαθμό υπερβολής ή ακόμη και πρόκλησης και ότι τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να εξετάζουν τα κρισιολογούμενα εντός του πλαισίου που είχαν ειπωθεί, προβαίνοντας σε διάκριση μεταξύ «γεγονότων» και «αξιολογικών κρίσεων», εξετάζοντας εάν το πλαίσιο της υπόθεσης, το δημόσιο συμφέρον και η πρόθεση του ατόμου που προέβαινε στα σχόλια,

αιτιολογούσε την πιθανή χρήση κάποιου βαθμού πρόκλησης ή υπερβολής [βλ. σχετικά απόφαση της 27^η.10.2020 Kılıçdaroğlu κατά Τουρκίας της 27.10.2020 (αρ. προσφ. 16558/18)]. Ακόμη, ως σημειωθεί ότι το ίδιο ως άνω Δικαστήριο ακόμη και σε «βλάβασφηνες» κατά τις πεποιθήσεις μίας θρησκείας εκφράσεις (κάτι που δεν συμβαίνει στη δικαζόμενη περίπτωση), ότι δηλαδή «*οι συγγραφείς της Βίβλου την έγγραψαν υπό την επήρεια αλκοόλ και ναρκωτικών*», οι οποίες αποτυπώθηκαν σε έντονο γλωσσικό ύφος, έκρινε ότι αυτές δεν ισοδυναμούσαν με ρητορική μίσους ούτε υποκινούσαν ενέργειες μίσους ή θρησκευτική μισαλλοδοξία κι ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κατέληξε ότι τα εθνικά δικαστήρια - δεν είχαν παράσχει επαρκή αιτιολογία για να δικαιολογήσουν την παρέμβαση στην ελευθερία της έκφρασης της εκεί προσφεύγουσας [(βλ. σχετικά απόφαση του ΕΔΔΑ της 15^η.09.2022 Rabczewska κατά Πολωνίας (αρ. προσφ. 8257/13)]. Πλεοναστικώς, και σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι ο α' εναγόμενος δεν είχε επουδενί σκοπό εξυβρίσεως του ενάγοντος και προσβολής της προσωπικότητας του τελευταίου, αλλά αντιθέτως ότι διακατείχετο ακόμα και μετά την άσκηση της ένδικης αγωγής σε βάρος του από αισθήματα ταπεινοφροσύνης και σεβασμού προς τον ενάγοντα, αποδεικνύεται και από την με ημερομηνία 07.05.2019 επιστολή που του απηύθυνε (βλ. έγγραφο προσκομιζόμενο μεθ' επικλήσεως από τον ενάγοντα με αριθμηση 12), στο οποίο χαρακτηριστικά τον προσφωνεί στην αρχή αυτής «*Αγαπητέ μου Γέροντα...*», συνεχίζοντας γράφοντας ότι: «*Αν διαβάσατε το βιβλίο μου, θα είδατε με πόση αγάπη και σεβασμό προσέγγισα αυτό το ευαίσθητο ζήτημα. Σε καμία περίπτωση σκοπός μου δεν ήταν να βλάψω το Πατριαρχείο μας ή, πολύ περισσότερο, να φανώ αγενής ή προσβλητικός προς σε εσάς, που με υποδεχθήκατε, με φιλοξενήσατε και μου ανοίξατε την καρδιά σας*». Από το σύνολο λοιπόν του αποδεικτικού υλικού, το Δικαστήριο έχει μορφώσει στέρεα δικανική πεποίθηση πως τα περιεχόμενα του επίμαχου βιβλίου κατά το μέρος του αφορούν κι αναφέρονται στον ενάγοντα, δεν μπορούν να θεμελιώσουν πραγματικά περιστατικά (ιστορική βάση) τα οποία δύνανται να θεμελιώσουν νόμιμες βάσιμες αξιώσεις του ενάγοντος εναντίον των εναγομένων, καθότι αποδείχθηκε ότι: α) ο ενάγων γνώριζε με θετική γνώση

1, 2

τόσο την ιδιότητα του α' εναγομένου δημοσιογράφου, όσο και το λόγο αρχικά της τηλεφωνικής επικοινωνίας μαζί του και κατόπιν των επισκέψεών του στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, β) εν γνώσει του ενάγοντος, αποτυπώθηκαν τα λεγόμενά του στο αρχείο του α' εναγομένου, πιστώσ όπως ειπώθηκαν χωρίς αυτά να αλλοιωθούν ή να παραμορφωθούν, ώστε να αποκτούν άλλο περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό το νόημα που ήθελε να αποδώσει ο ενάγων, γ) ο α' εναγόμενος έκανε θεμιτή χρήση των αποτυπωμένων στο αρχείο του λεγομένων του ενάγοντος δεδομένου ότι είχε προηγηθεί προηγούμενη έγκυρη συναίνεση του τελευταίου, δ) μεταγενεστέρως της γνώσης του περί εκδόσεως του επίμαχου βιβλίου, ο ενάγων άσκησε ακύρωσ και όχι αιτιολογημένα το δικαίωμα εναντιώσεως αυτού στην επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων, αφού η εναντίωση αυτή τυγχάνει κατά την κρίση του Δικαστηρίου δυσανάλογη προς το νόμιμο σκοπό επεξεργασίας και ύστερα από στάθμιση μεταξύ των εννόμων συμφερόντων των διαδίκων, όπως αυτό αναλύθηκε ανωτέρω, ε) οι χαρακτηρισμοί και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στο επίμαχο βιβλίο από το συγγραφέα αν και σε ορισμένα σημεία τυγχάνουν ιδιαίτερος οξείσ, αφενός δεν απευθύνονται προσωπικά στον ενάγοντα, αφετέρου προστατεύονται πλήρως από την - πολλαπλώς κατοχυρωμένη τόσο από σχεδόν όλα τα διεθνή νομοθετικά κείμενα απονομής ατομικών δικαιωμάτων όσο και από το Σύνταγμά μας [άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, άρθρα 19 και 20 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ), άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, άρθρο 14 του Συντάγματός μας] - ελευθερία της έκφρασης, συνεκτιμώμενου και του συμπεράσματος στο οποίο οδηγείται η έρευνα που αποτυπώνεται στο βιβλίο, η οποία ανατρέπει μια παλαιόθεν λανθασμένη αντίληψη που διακινείται για ένα σημαντικό θέμα της θρησκευτικής πίστης, συμβάλλοντας σε συζήτηση δημόσιου ενδιαφέροντος, αποτελώντας οι εκφράσεις αυτές αξιολογικές κρίσεις που έχουν επαρκή πραγματική βάση [(βλ. και απόφαση ΕΔΔΑ της 20^{ης}.09.2022 McCann και Healy κατά Πορτογαλίας

(αρ. προσφ. 57195/17)], και που έγιναν από δικαιολογημένο ενδιαφέρον. Επιπλέον, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 9, η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας είναι ένα από τα θεμέλια μιας «δημοκρατικής κοινωνίας» κατά την έννοια της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Αυτή η ελευθερία είναι, στη θρησκευτική της διάσταση, ένα από τα πιο ζωτικά στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα των πιστών και την αντίληψή τους για τη ζωή, αλλά είναι, επίσης, πολύτιμο πλεονέκτημα για τους αθεϊστές, τους αγνωστικούς, τους σκεπτικιστές και τους αδιάφορους. Ο πλουραλισμός που δεν μπορεί να διαχωριστεί από μια δημοκρατική κοινωνία, η οποία έχει κερδηθεί κατά τη διάρκεια των αιώνων, εξαρτάται από αυτήν. Η θρησκευτική ελευθερία είναι κατά κύριο λόγο θέμα ατομικής σκέψης και συνείδησης. Αυτή η πτυχή του δικαιώματος που διατυπώνεται στο άρθρο 9, παρ. 1, για την θρησκευτική πίστη και την αλλαγή θρησκείας ή πεποιθήσεων, είναι απόλυτη και ανεπιφύλακτη. Ωστόσο, όπως εξάλλου ορίζεται στο άρθρο 9 § 1, η θρησκευτική ελευθερία περιλαμβάνει επίσης την ελευθερία έκφρασης των πεποιθήσεων τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και την πρακτική έκφρασης σε κοινότητα με άλλους και δημοσίως [(βλ. σχετικά απόφαση ΕΔΔΑ της 20^{ης}.02.2020, Nasirov κ.α. κατά Αζερμπαϊτζάν της 20.02.2020 (αριθ. προσφ. 58717/10) καθώς και σχετικές παρατηρήσεις σε <https://www.echr.caselaw.com>]. Βεβαίως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο, κατανοεί τη δυσχερή, ενδεχομένως και λεπτή θέση που βρέθηκε ο ενάγων, ο οποίος κατέχει σημαντικό ιερατικό αξίωμα, μετά την αναστάτωση που προκάλεσε η έκδοση του επίμαχου βιβλίου στους κόλπους της εκκλησίας, την προστασία της οποίας επιδιώκει με τις πράξεις του να διαφυλάξει (βλέπε χαρακτηριστικά την απευθυνόμενη στον α' εναγόμενο προτροπή του στη σελίδα 85 του βιβλίου «Σκεφτείτε το, αλλά πάνω από όλα να έχετε στο μυαλό σας την προστασία του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου»), και την αντίδραση κάποιων λίγων φανατισμένων πιστών ελληνικής και αραβικής καταγωγής (βλ. χαρακτηριστικά τα όσα αναφέρει στην προσκομιζόμενη από τον ενάγοντα μεθ' επικλήσεως με αριθμό 1702/2019 ένορκη βεβαίωση του Σεβασμιότατου Αρχιμανδρίτη Ματθαίου, κατά κόσμον Μιχάλη Σιώπη), δεδομένου όμως του

γεγονότος ότι πρωτίστως οι κληρικοί και ιερωμένοι αυτής υπηρετούν την πίστη, επιφορτισμένοι με το ιερό καθήκον διάδοσης της αλήθειας, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η αλήθεια αυτή δύναται να πλήξει την προσωπικότητα του ενάγοντος και το έργο που ο ίδιος έχει προσφέρει, καθόσον η εν λόγω αποκάλυψη σχετικά με την αφή του Αγίου Φωτός δεν συνδέεται με αυτόν προσωπικώς ούτε και πλήττει την πίστη, στην οποία ο ίδιος έχει αφιερώσει τη ζωή του, αλλά αντιθέτως συμβάλει στη στερέωση αυτής, αφού η αλήθεια είναι η ουσία κάθε πίστης. Με δεδομένο δε ότι η ευθύνη του δεύτερου εναγόμενου εκδότη του επίμαχου βιβλίου είναι γνήσια αντικειμενική, αφού έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη αντίστοιχης υποκειμενικής ευθύνης του συντάκτη του εντύπου, με τον οποίο συνευθύνεται κατά το άρθρ. 926 ΑΚ εις ολόκληρον, θα πρέπει και απουσία τέτοιας υποκειμενικής ευθύνης του α' εναγόμενου συγγραφέα, η οποία δεν αποδείχθηκε, ομοίως η αγωγή να κριθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη για αμφοτέρους.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, θα πρέπει η υπό κρίση αγωγή να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη και τα δικαστικά έξοδα των εναγομένων να επιβληθούν σε βάρος του ενάγοντος που ηττάται (άρθρα 176 και 191 παρ. 2 και 63 επ. του νόμου 4194/2013 «κώδικας δικηγόρων»), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδίκων.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ την ένδικη αγωγή.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ τον ενάγοντα στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων των εναγομένων, τα οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων τετρακοσίων ευρώ (2.400 €).

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε και δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου τούτου, χωρίς την παρουσία των διαδίκων και των πληρεξούσιων δικηγόρων τους, στις 26 Φεβρουαρίου 2026.

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

